

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . . . K 25.—
za en mesec . . . " 2.—
za Nemčijo celoletno . . . 29.—
za ostalo inozemstvo . . . 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . . . K 24.—
za en mesec . . . " 2.—
V upravljanju mesečno . . . 1.70

Sobotna izdaja:

za celo leto . . . " 7.—
za Nemčijo celoletno . . . 9.—
za ostalo inozemstvo . . . 12.—

SLOVENE

Ilustrati:

Enostolpna petlitrasta (72 mm):
za enkrat . . . po 18 v
za dvakrat . . . " 15 "
za trikrat . . . " 13 "
za večkrat primeren popust.

Prečna oznaka, zahvale, osrednice itd.:
enostolpna petlitrasta po 2) viz.

Poslano:

enostolpna petlitrasta po 40 viz.
Ishaja vsak dan, izvenredni ne-
delje in praznike, ob 5. uri pop.
Redna letna priloga Vozni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ograde 28.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 12 strani

Režiser evropske vojske.

Čim dalje traja vojska, tem jasnejše se kaže, da stoji za evropsko vojsko Anglija. Ona je samo čakala in se pripravljala na pravi trenutek, da udari. Da ni krila hrbe Rusov in Francozov, bi danes ne bilo vojske. Kakor hitro je stopila ona na oder, je bilo jasno, da bo začela igrati prvo vlogo, in sicer vlogo režiserja. Rusija in Francija sta se izročili popolnoma v roke Angležev, ki so prevzeli diplomatsko vodstvo tripelentente. Sploh je postala Anglija duša cele vojske.

Čemu se je pravzaprav Anglija zagnala s tako veliko silo v evropsko vojsko? Čemu meče vedno več netiva na ogenj, čemu vabi in kliče vedno nove požigalce, da se bo ogenj še bolj razširil?

Prvič je Angliji vojska zelo lahka reč. Drugod se vojskujejo samo takrat, kadar so res v nevarnosti najvišja dobra človeštva, kakor prostost, čast, naš obstoj in naš mir. V Angliji tega ne poznajo. Tam je vse kupčija, tudi vojska. Tam se ne vojskujejo moške in fantje za domače ognjišče, za obstanek domovine in varnost miru; morje jih varuje okoli in okoli pred sovražnikom in če se že mora Anglija vojskovati, si vojake najame in plača. Anglež se sploh z vojsko ne bavi, njegov posel je obrt in trgovina. Drugi narodi imamo vojsko, če tudi je zmagovita, za božjo sodbo, za veliko, težko poskušnjo; Anglež ne vidi v nji drugega kakor lepo priložnost, da se obogati.

Anglija sicer pravi, da se gre za evropsko civilizacijo, da se gre za to, da se stare militarizem Nemčije, za to, da se Francija in Belgija ne uničita! Kdo je pa bolj surovo in brezobzirno potlačil vse narode po kolonijah, kakor ravno Angleži. Nobeno sredstvo ni bilo tako nizko in grdo, da bi se ga Angleži ne bili poslužili, če jim je obetalo uspeh. Kdo je bolj militarističen kakor Angleži. Leta 1904. je izdala Anglija za oboroženje 1323 milijonov, Nemčija pa 808 milijonov mark! Angležem ni ne za Ruse, ne za Francoze, ne za Belgijce, njim je samo za to, da naredi iz te vojske dobro kupčijo. Vse

druge bo vojska oslabil, Anglija pa misli iz nje dobiček delati. Ze danes je Belgija več trpela in žrtvovala, kakor bodo Angleži ves čas vojske skupaj.

Bülow je nekoč rekel: Gonilna sila angleške politike proti nemški državi je narodni egoizem, francoske politike pa narodni idealizem. — Anglež je skozi in skozi kramar, drži vedno s tistimi, od katerih ve, da ima kaj pričakovati, in se bori vedno proti tistim, ki so mu na poti in mu delajo konkurenco. Vse druge stvari so postranske! Pri njih ne igra nobene vloge ne pleme, ne konfesija, ne civiliziran narod, ne bel, človek. Kakor kaže. Enkrat s Turkom, drugič proti njemu, enkrat s Francozom proti Nemcu, drugič z Nemcem proti Francozu itd. Kako kupčijsko je njihovo mišljenje, kaže članek znamenitega angleškega pisatelja, Bernarda Shawa, o vojski. Ta pravi: »Najprej je treba nabiti Nemčijo s pomočjo Rusije, nato pa Rusijo s pomočjo ponižane Nemčije!« KLASIČNO!

Danes je gotovo, da je ta strašen evropski požar zanetila Anglija in se pri tem poslužila Rusije in Francije. Zanetila ga je iz golega koristolovja, iz nizkih materialnih motivov.

Anglija ni mogla v svoji zavisti več prenašati, da gine njena slava in moč, njeno svetovno gospodarstvo. Ni mogla prenašati, da stopajo na površje nove sile, nove moči, ki hočejo tudi nekaj prostora na soncu. Zlasti jo je bolela konkurenca nemške države, ki je korakala za njo z gigantskimi koraki in jo začela polagoma dohitevati.

Angleški socialni politik H. Wells sam uvidel, kako Anglija nazaduje na vseh poljih: zmisel za umetnost, literaturo, znanstvo propada, duh iznajdljivosti in podjetnosti se manjša, na površje pa stopa materializem in denar. Angleži zgubljajo polagoma vodstvo sveta iz rok.

Angliji preti tudi notranja kriza. Politični boji so vedno hujši. Liberalna stranka hoče s pomočjo Ircev in delavske stranke uničiti konservativno. Odtod njen boj proti zgornji zbornici (House of Lords.) Tudi verska nasprotstva naraščajo. Konservativci so večinoma člani angleške državne cerkve (Church of England), liberalci so pripadniki raznih protestantskih konfesij (Nonconformisti). Liberalci so v

Welsu sklenili ločitev cerkve od države in s tem se čuti angleška državna cerkev ogrožena. Boj za avtonomijo Irske (Home rule) je tudi nazadnje verskega izvora, boj anglikanstva proti katolicizmu. Gospodarske boje, konkurenco Nemčije smo že omenjali. Delavski štrajki se širijo. Finančni minister lord George hoče izvesti reformo zemljiškega posestva, in odpraviti razne privilegije, ki izvirajo še iz srednjega veka. Pri tem je pa zadel na velike težave angleških veleposestnikov.

Anglija je hotela napraviti črto čez vse in si z zmagovito vojsko zopet pomagati preko vsega zopet na konja.

Najbrže se je uračunala. Razvoj vojske kaže namreč, da utegne priti sama pod kolesa, s katerimi je mislila druge streti!

Pravoslavje in rusofilstvo v Galiciji.

Po uradnem štetju je bilo l. 1910. v Galiciji med 8 milijoni prebivalcev samo 2845 pravoslavni, med njimi okroglo 800 pravoslavni Rumunov; torej pravoslavni Rusini in Rusovi komaj okoli 2000, a še ti so po večini iz Bukovine in Rusije ter le začasno bivajo v Galiciji. Ze te številke pričajo, da komaj moremo govoriti o pravoslavju v Galiciji. A tudi sicer nima pravoslavje v Galiciji trdne opore. V celi Galiciji ni niti ene pravoslavne župnije. Pravoslavna cerkev je samo ena, namreč v Lvovu za začasno tam bivajoče pravoslavne; poleg tega je še pravoslavna kapela v kaznišnici v Stanislavovu za pravoslavne kaznjence iz Bukovine. Pravoslavna agitacija je zadnja tri leta štiri ali pet župnij pridobila za pravoslavje, a ne iz verskih, ampak iz časnih in osebnih razlogov. Ljudstvo v dotičnih župnijah ni bilo zadovoljno s svojimi duhovniki, nekoliko oseb se je dalo premetiti od ruskih rubljev in cela župnija je odpadla; ko so pa ljudje dobili bolj priljubljene katoliške duhovnike, so se vsi povrnili v katoliško Cerkev.

Kakor je bilo v »Slovincu« že pojasnjeno (v članku »Pravoslavje v avstrijski monarhiji«), so se galški Rusini šele leta 1700 zedinili s katoliško

Cerkvijo, torej so okoli 700 let preživeli v pravoslavju. Med sicer izredno globokovrnim rusinskim ljudstvom se še kažejo sledovi pravoslavnega formalizma, ki obred proglašajo za nedotakljivo versko resnico. Katoliški Rusini ljubijo in spoštujejo svoj obred, podobno, kakor ga ljubijo pravoslavni Slovani. To pa na eni strani povzroča vedne prepire s Poljaki, ki vidijo, da je vzhodni rusinski obred skoraj nepremagljiva ovira polonizacije; na drugi strani se pa na podlagi istega obreda lahko širijo simpatije do pravoslavni Rusov. Razen obreda pa Rusine veže z Rusi tudi narodna sorodnost. Zato nikakor ni čudno, da se med Rusini nahaja rusofilska stranka. Skoraj bolj čudno je, da je rusofilska stranka tako majhna.

Rusini se delijo v dve stranki, v ukrajinsko in moskalofilsko (rusofilsko). Ukrajinska stranka stoji na stališču, da so Rusini poseben, od Velikorosov (Moskalov) različen narod. Ta stranka je s pomočjo avstrijske vlade popolnoma zmagala na šolskem polju, na političnem polju si je pa sama priborila odločilen vpliv. V socialnem in političnem oziru je ukrajinska stranka zelo demokratična in radikalna. Med njo se nahaja veliko socialističnih, svobodomiselnih in nekoliko revolucionarnih elementov. Galški »Ukrajinci« sanjajo o veliki svobodni Ukrajini ter so hvaležni Avstriji, da so mogli na avstrijskih tleh ustvariti nekaj Piemonta. Ukrajinsko gibanje je imelo znaten vpliv na Rusine v Rusiji. Ako bi Rusija še ne bila vpeljala ustave in parlamenta, bi bila ruska Ukrajina že skoraj zrela za vstajo.

Druga rusinska stranka je moskalofilska (rusofilka). Ta stranka se od ukrajinske loči predvsem po tem, da smatra Rusine za del velikega ruskega naroda, rusinski jezik pa za narečje ruskega jezika. Moskalofilska stranka je najstarejša in prvotna rusinska stranka. Nekdaj je bila strogo konservativna in Avstriji zelo vdana. Toda njeno stališče v narodnem vprašanju ni dajalo zadostne garancije za zanesljivost njene avstrijske politike. Zato se je avstrijska vlada pred par desetletji začela opirati na mlado ukrajinsko stranko. Moskalofili so bili potisnjeni v kot, postajali so vedno bolj ne-

LISTEK.

Vojska v zraku.

Vojni poročevalec v Cambrai-u.

Ozračje nad mestom se je pretreslo od žvižgajočih šrapnelov, šipe so zabrenčale od groznega poka, in natančno smo slišali grom topov, prav tako kakor grom nevihte, in potem nič — ker je jednako kar naprej.

Cetrt na sedmo. Vso noč nobene spremembe, ne vremena, megle in hladnega, ne sprememba položaja. Kar naprej same barikade na mostovih reke Sambre, — sami vojaki — in v dušah samota in praznosta, izvirajoča iz pričakovanja; strašno je celo noč bdeti — brez dela in čakati. Zato se nam zdi vzhajajoče solnce — žalostno in tožno — kakor je žalosten in tožen solčni zahod bolni duši.

In vendar na polju zunaj mesta, na sveže orošenih poljanah, a dvakrat orošenih, z roso in s krvjo človeško, za črnimi meglami tam marširajo vojske, a mi ne vidimo ničesar. Le mir in tihota in vse nam priča, da se vrši tam nekje boj, da divja bitka na neznanim kraju. Menimo, da so poslali polke, ki so stražili Cambrai, proti sovražniku, ker vemo, da so storili vse, kar so mogli, da preprečijo nemškimi ulancem prehod čez reko in da jim onemogočijo poizvedovanje.

Mesto Cambrai se zdi, kakor bi ne bilo notri žive duše. Globoka tišina

vlada v prostranem mestu — kar na enkrat jo prekine žvižg krogle iz kanoana. Granata se razpoči na kolodvoru. Vidim, kako se eno krilo poslopja izgubi v gostem dimu, a vojaki beže na vse vetrove. Ko se dim porazgubi, opazim majhno črno luknjo pod razbitim oknom, na uličnem hodniku pa ubitega omedlenega konja.

Z daljave začno naglo pokati puške, in zagrmje znova topovi. V mestu jih spremlja grozno vpitje. V svojo sobo čujem gospodarjev glas: Bombardirajo! Po stopnjicah slišim urne korake, naglo se odpirajo in zapirajo vrata. Ko prihitim iz sobe, že ne dobim v celih hiši nikogar več; ves hotel je izprazen; stanovalci so izginili, kakor da je začarano. Doženem, da je lastnik hotela z rodbino, z kuharji, z natakarji, hlapci in deklami v kletih. Od tujcev sem ostal popolnoma sam. Pride mi na misel, da lahko odidem s čisto vestjo, ker sem račun poravnal že prejšnji dan.

Srečam gručo ljudi, bledih od strahu, begajočih s paketi in kovčegi; otroci jočejo, da se krči srce, in leta ob dolgem zidu na postajo; legitimacije v rokah, za klobuki, ali med zobmi, da zgube čim manj časa, da pridejo čim prej do postaje. Čakati moram, da se prerine množica prisilnih potovalcev, in gledam na to preplašeno ljudsko bedo . . . Končno pripravim legitimacijo in jo krenem proti mostu čez reko Sambre.

Tam se umika v polnem redu in dostojnim mirom bataljon vojakov. V

vrstah čujem tihe razgovore, a potem se naglo oglasi petje. Umikali so se, ker se Cambrai ne da več braniti in so vedeli, da gredo k glavni armadi. Ko grem dalje proti reki, še nisem napravil sto korakov, ko se naglo prikaže — od kod, še sam ne vem — straža z nasajenim bajonetom in zakliče: Kdo? odkod? — Če prav sem imel potni list opremljen z vsemi mogočimi podpisi, se izkaže, da si ne morem svojevoljno izbirati pota. Dovoljeno je bilo iti samo v eni smeri, — pa tudi mogoče je bilo rešiti se samo po poti, ki pelje do postaje. In hajd po tej poti rešitve na železnico!

Zopet slišimo gromenje topov in v smeri Gilly pokajo puške; z daljave pa bobnenje težkih topov. — Pozneje sem izvedel, da je ravno ob tem času padel Namur. Na levi se je pričnela velika bitka.

Tedaj se prikaže od strani Valenciennes na horizontu velik nemški zrakoplov. Najbrže je bil poslan na poizvedbe, kako se je uvrstil sovražnik. Zrakoplov je plaval kot ptič velikan nad neznanim gnezdrom. Letel je 1000 metrov visoko. Zdi se včasih, kakor bi popolnoma mirno stal v zraku, oprt na dolgih krilih; samo megla dima, ki se za njim vleče, pove, da leti z velikan-sko hitrostjo.

Ali glej! Od Tournay-a sem prihaja drug aeroplan, manjši, lažji, gibljivejši, in podi z večjo hitrostjo — francoski.

Sovražnika sta zapazila drug drugega. Francoski stroj izpremeni smer,

da prestriže pot nemškemu. Nemški obdrži dalje svojo smer, ali obenem se začne dvigati višje, vedno višje, vedno manjši je očem in vedno nedoločnejši. Zmanjšuje se oddaljenost med obema. Neverjetna napetost objame srca gledalcev, ki vsled grobne tišine opazujejo in pričakujejo pravilčno tekmo, ki se ima začeti.

Zdi se, da se Nemec ne namerava umakniti srečanju s sovražnikom. Vendar se dviga vedno višje. Ko pride do gotove višine, plava v prvotni smeri dalje tako trdovratno, da je vsakdo smatral to za trden namen. Morda leti z važnimi poročili, od katerih je lahko odvisna zmaga njegove armade!

Nad njimi se prikažejo oblaki. V trenutku se zdi opazovalcem od zdolaj, da se hoče Nemec umakniti srečanju s Francozom. Manevrira, kakor bi se hotel skriti. Pa kam? V ogromnem labirintu oblakov . . .

V kratkem doseže oblake in v njih zgine. Tu pa tam je bilo mogoče opaziti, kako se pokaže izza oblaka, da se hitro zgubi za drugim; na tej poti je spreminjal tudi smer.

Francoz je v znatno manjši višini silovito pospešil svoj let, in potem se je naglo dvignil in preletel oblake. Ali sovražniku se je posrečilo uiti. Preganjanje se je vršilo vedno bolj daleč, v daljinah nedosegljivih za človeško oko . . .

zadovoljni ter so se nazadnje res začeli ozirati v Rusijo. Iz taktičnih ozirov so se Poljaki in avstrijski vladni krogi včasih še milostno ozirali na moskalofilske stranke, ker je bila konservativna in zmerna v narodnih zahtevah, da so si tako ustvarjali nekak protitež proti radikalnim in deloma celo revolucionarnim »Ukrajincem«. Glavni steber moskalofilske stranke je bila do zadnjih let starejša rusinska duhovščina; še zdaj so moskalofili dobro zastopani v konzistorijih vseh treh rusinskih katoliških škofij (Lvov, Przemysl in Stanislavov) in večina lvovskih kanonikov je še vedno moskalofilska. Seveda so starejši moskalofili v verskem in političnem oziru po večini še dosti zmerni. Večkrat povdarjajo, da je moskalofilska stranka katoliški veri in uniji zelo koristna, ker dejansko dokazuje, da katoličanstvo ni v nasprotju z rusko narodnostjo ter tako pripravila podlago za zedinjenje Rusov s katoliško Cerkvijo. Odkar se je pa v Rusiji vpeljala ustava ter se omejil absolutizem, je pa postalo moskalofilstvo nekoliko nevarnejše. V Rusiji se je zelo okrepila nacionalistična stranka, ki je začela sistematično delati za vzajemnost z gališkimi Rusini ter Galicijo preplavila z rusko pravoslavno agitacijo. To je v moskalofilski stranki povzročilo razkol: zmerno in radikalno krilo. Radikalna moskalofilska stranka je z vsemi silami sodelovala pri ruskopravoslavni agitaciji. Med pristaši te stranke so Rusi organizirali vojno špijonažo.

Po razmerju glasov pri volitvah imajo »Ukrajinci« med gališkimi Rusini dobro dvetretjinsko večino; obe struji moskalofilstva pa komaj eno tretjino. Pri zadnjih deželnozborskih volitvah so si Ukrajinci priborili 30 mandatov, moskalofili obeh struj skupaj pa samo enega (dr. Markov). Med mlajšo duhovščino je moskalofilstvo že skoraj popolnoma izginilo. Med bogoslovci in med mlajšimi duhovniki se nahaja komaj še pet odstotkov moskalofilov. Umevno je, da moskalofilski duhovniki spadajo k zmerni struji moskalofilske stranke, ker bi se sicer sami izključili iz katoliške Cerkve.

Take so bile rusinske strankarske razmere ob začetku sedanje vojske. Moskalofilstvo se v Galiciji ne bo dalo nikoli popolnoma zatreti, vendar se bo dal nevaren vpliv moskalofilov omejiti ali skoraj popolnoma paralizirati s pomočjo krepke organiziranih, odločnih in vročerkvinih Ukrajincev, ki so najradikalnejši nasprotniki Rusije. Kdor je imel priliko kaj več občevati z Ukrajinci, se je lahko prepričal, da razen Poljakov nikjer ni tako odločnih nasprotnikov Rusije kakor so gališki Ukrajinci. Vsak objektivni poznavalec galiških razmer mora priznati, da je bila avstrijska politika nasproti Rusinom posebno pod sedanjim častitljivim vladarjem zelo srečna in uspešna.

Pregled vojnih dogodkov

od 11. do 18. septembra 1914.

Na južnem bojišču so naše čete zopet začele z ofenzivo, prekoračile Drino, krvavo porazile Srbe in osvojile Valjevo. Sedaj prodirajo proti Kragujevcu. Vse srbske čete, ki so na več krajih udrele v Srem in Banat, so bile popolnoma porazene, deloma vjete, de-

Smrt vojaka — smrt mučenca!

Znani dr. C. M. Kaufmann piše v svoji frankobrodski reviji »Fels« pod zgorajšnjim naslovom sledeče:

Dulce et decorum est... »Sladko in častno je umreti za domovino«, je rekel rimski pesnik. Krščanstvo pa pravi še nekaj več. Za kristjana ni vojakova smrt samo »sladek in časten konec«, ampak je sveto mučeništvo. Sv. Tomaž Akvinski, največji, najbolj ugleden in v celi cerkveni znanosti najvplivnejši katoliški teolog, razmotriva v svojem glavnem delu »Summa theologiae« (qu. 124, art. 5) vprašanje, ali je samo smrt za vero edinole pravo mučeništvo. Odgovarja, da je lahko vsaka čednost vzrok mučeništva. »Mučenci«, pravi veliki cerkveni učenik, »so takorekoč priče resnice, kajti s prenašanjem svojega trpljenja do smrti dajejo pričevanje o resnici, ne o kakšni poljubni resnici, ampak o verski resnici, katero nam je Kristus prinesel. Zato jih imenujemo tudi priče Kristusu, saj pričajo pravzaprav za Kristusa. Resnica pa, ki nam jo je Kristus dal, je verska resnica, zato je mučeništvo izpoved vere. K veri pa ne spada samo notranja udanost Kristusu, nauku, ampak tudi zunanja izpoved; in ta izpoved se ne sme omejiti samo na besede, ampak se mora pokazati

Zemljevid Vzhodne Pruske.

loma pobite, tako da je le malo Srbov vbežalo nazaj čez Savo in Donavo. Naši so vjeli 8000 Srbov in zajeli velik vojni plen. Danes ni na naši zemlji nobenega srbskega vojaka več.

Na severnem bojišču se je pri Grodeku, južnozapadno od Lvova, od 6. do 11. septembra vršila krvava bitka, v kateri so naše čete bile zmagovite. Vjele so 10.000 Rusov in napravile velik plen. Ker je pa medtem velika ruska premoč jela prodirati proti armadi generala Dankla pri Lublinu na Ruskem in proti Auffenbergovi armadi pri Ravaruski v Galiciji, razen tega pa tudi v prostoru med Auffenbergovo armado in lvovskim bojiščem, so se vse naše armade: Danklova, Auffenbergova in lvovska, združile na prostoru, ki je za brambo ugoden. Ondi se sedaj pripravljajo na nov nastop proti Rusom.

Na nemško-ruskem bojišču je general Hindenburg popolnoma porazil Ruse in jih zasledoval čez vzhodno-prusko mejo. Gubernija Suvalki je pod nemško upravo.

Na nemško-francoskem bojišču, kjer so Nemci prodrli do prvih pariških utrd, trajajo siloviti boji že celih 13 dni. Bojna črta se razteza čez celo severno Francijo od zapada do Vogezov na vzhodu. Posebno ljuti so boji pri utrdbah južno od Verduna in pri Nancyju. Odločitev še ni padla, a vsa znamenja kažejo, da bodo zmagali Nemci. — 10. septembra so nemške čete zasedle mesto Arras v pokrajini Calais; mesto šteje 30.000 prebivalcev ter je važno križišče železniških zvez.

Japonci nadaljujejo z obstreljevanjem Cinglava. Na otoku Yap so Japonci porušili nemško brzojavno po-

stajo. Yapski otoki spadajo k nemški Karolinski Mikroneziji v Tihem oceanu.

Angleži so zasedli nemško kolonijo Herbertshöhe na otoku Novo Pomorjansko v Bismakovem arhipelagu, vzhodno od nemške Nove Gvineje.

Belgijski Kongo so zasedle francoske čete, da ga varujejo pred morebitnimi sovražnimi napadi.

Vojujoče se evropske države pomnožujejo svoje brambne sile. V naši monarhiji se pokličejo črnovojni obvezanci rojeni leta 1892. in 1893. in mladenci rojeni leta 1894., ki so bili pri naboru leta 1914. »odloženi«, to je niti potrjeni niti odvrženi. — Angleški parlament je dovolil vladni zopet pol milijona novih vojakov. Na Francoskem je že vse v vojni, karkoli more nositi orožje, vrhu tega so Francozi v Evropo že do 200.000 afriških vojakov spravili.

Francoski ministrski predsednik je proglasil vojno stanje med vsemi francoskimi kolonijami in Astro-Ogrsko ter Nemčijo.

Japonska je pristopila angleško-francosko-ruskemu dogovoru, da sklenejo mir samo skupno in ne vsaka zase.

Turčija je izkoristila sedanji evropski položaj in odpravila kapitulacijo, t. j. pogodbe, v katerih so bile evropskim velesilam in njih podanikom na Turškem priznane velike ugodnosti.

Nemški poslanik v Bukareštu dr. pl. Walathausen je 16. t. m. odpotoval v Berlin.

Med tripotentno ter Avstro-Ogrsko in Nemčijo se potom ameriških

dobrina z ozirom na Boga povzročiti mučeniško smrt.

Kakšna spodbuda za naše vrle vojake na bojnem polju! Borijo se za veliko sveto stvar, ker gre za blaginjo države, ki je po besedah sv. Tomaža najvišje dobro na zemlji. Kdor pa tak ideal brani in zanj svoje življenje da, ta ne izvrši samo čednostno, ampak junaško dejanje! Vse svoje in najdražje da za najvišje dobro na svetu! In če to stori zato, ker v državni oblasti, ki ga je poklicala pod orožje, spozna oblast božjo in žrtvuje svoje delo, trpljenje in življenje Gospodu Bogu, kakor je to vsakdanja navada dobrega kristjana, potem je njegova smrt pravo mučeništvo. Po katoliškem prepričanju pa zadosti mučenec z žrtvijo svojega življenja za vso težo grehov in kazni. To je gotovo tisto plemenito versko mišljenje, ki spremlja v boj mnogo, neskončno mnogo naših krščanskih in ne samo katoliških vojakov.

Kakšna tolažba za vse drage, ki jih je vojak pustil doma, za stariše, ženo in otroke, ki so navezani na očeta, kakšna tolažba za nevesto, kateri bodo najlepše nade prihodnosti morda uničene. Če ga tudi zadene smrtna krogla, saj umre mučeniške smrti za najvišje ideale, ki jih more ta svet dati, saj umrje za zemeljsko domovino, da si s smrtjo pribori nebeško domovino.

Združenih držav vrše dogovori za izmenjavo vjetnikov.

Angleška sanjarstva.

Navadno smatramo Angleže za narod, ki misli trezno; navajeni smo občudovati praktičnega Angleža, ki se nikdar ne izneveri realizmu in vse svoje korake ume-ri po treznem premisleku o praktičnem vspehu.

Sedanja evropska vojna pa kaže, da temu ni tako. Anglež je sedaj fantast. Kar pišejo sedaj Angleži v svojih časopisih, presega vsakršno fantazijo. Vse to se bere kakor plod bolesterne in izmučene domišljije, ne kakor izvajanja realnih možnosti.

»Mi Angleži — piše Times — nikakor ne obupamo, če Francozi podlegajo Nemcem in potla nas ne bi novica, da je tudi na vzhodu Rusija premagana od skupne nemško-avstrijske armade; te zgube bi bile samo prolog, ki nič ne pomeni napram temu, kar potem pride. Sedanje vojne izčrpajo vse evropsko prebivalstvo. Ako se bo nadalje vojskovalo s to strastjo in takimi izgubami, bodo vse države kmalu do zadnjega izčrpane. A med tem se bo Angleška k vojni še le pripravljala. Naš vojni minister je že izdal odredbe, da se vstvari in izuri nova armada, ki bo štela pol milijona vojščakov. Ta imponujoča vojaška sila bo ravno dovolj izvežbana, ko ne bo Evropa več v stanju zbrati novih sil, ker jih ne bo imela kje dobiti. Tako postane angleška armada, tako sveža in izborna oborožena, kar čez noč važen in mogočen faktor na deski šaha v Evropi.

A to še ni vse; najbrže tudi Japonci spravijo do tega časa znaten zbor svoje armade v Evropo. Pa tudi domneva ni izključena, da se odreko Lahi v tem trenutku nevtralnosti in stopijo na bojišče s svojo milijonsko armado. A vso to armado bi podpirala tako mogočna vojna mornarica, kakoršne še svet ni videl. Za temi silami pa bo stala velika in neizrabljena angleška armada, in v takih razmerah se ji posreči pri sklepanju miru večji vpliv, kakoršnega bodo imele države, ki bodo imele dobljenih celo vrsto bitek, pa so izčrpane.

Škoda vsake besede na ta sanjarstva, ki so še za pravilice pretpastal

Verna tolažba.

»Inanmák ihtiadži«.

Iz zbirke »Ranjene gosle« turškega pisatelja Tewfik Tikret bey; poslovenil dr. Artur pl. Wurzbach.

Temno je nebo in temna vsa narava... Kakor srce... Kam, moj Bog, bi se naslonil?

Vse vrte se, vse krog glave plava, Kakor vinjen je moj um se zopet zgrudil...

Smrtni strah zagradi me — jaz bi utonil, Če ne bi moj Bog tolažbe mi ponudil.

Temen je ves svet v večni zimači noči, Temna izobraženost in vse učenje,... Bolna strastna čust, ki vedno je v premoči,

Ne ve razlage učenjak za to žalno mesto...

V tej temi, da le vera razsvetljenje, Ona je sezidala kraljevo cesto.

Slike iz vojske.

Mati zemlja.

Po bitki pri Krasniku — pripoveduje budimpeštanski »Pester Lloyd« so preljali v neko vojno bolnico hronvednega huzarja, ki je imel v robcu zavito prst. Njegova mati mu je dala to zemljo seboj, da bo v slučaju smrtne poškodbe lahko umrl na ogrski zemlji. Težko ranjenemu vojaku in njegovemu robcu, v katerem je bila zavita prst, je nek tovariš poklonil pesem, kjer pravi: »Osemnajst let, komaj še mladenič, pa že cel junak!...«

Kako je sprejel načelnik našega generalnega štaba vest o smrti svojega sina.

Vodja armade je ravno delal z visokimi štabnimi častniki v glavnem stanu v XXX., ko je bil naznanjen neki major, ki je v strogo službeni obliki naznanil gneralnemu štabnemu šefu smrt njegovega sina. General je bil trenutek kakor okamenjen in je skoraj brezglasno šepetal: »Moj Herbert!...« Sledeči trenutek je zopet zadobil prejšnjo mirnost. Zahvalil se je majorju, ki mu je prinesel to vest, nato pa se je obrnil k gospodom svojega štaba: »Gospodje, mi delamo naprej! Kje smo ostali? ...«

Boдрilo vojaku.

V »Glosu Bzeczowskem« je prišlo poljsko dekle sledeče boдрilo vojaku: Šivam za te srajce, moj ljubi, ki te ne poznam in morda nikdar ne spoznam. V vsak šiv, v vsak bodlaj vpletam iskreno željo: bodi zdrav, bodi pogumen, bodi moder, moj dragi, bij se junaško, poyrni se zdrav! Vedi, da domovina noče tvojih ran, ampak

tvojih činov, ne tvoje smrti, ampak tvoje zmage. Ne idi slepo, a idi smelo in morno. Pomni to in Bog ti daj srečo.

Junaštvo naših vojakov.

Na ruskem bojišču je dobil neki vojak povelje peljati menažo za odšlo četo. Ko pride na mesto, kamor mu je bilo ukazano, ni bilo dotične čete več tam, ker je odšla v bojno črto. Vojak si ni pomišljal, šel je brez povelja z vozom za četo preko bojnega polja, kjer je bil izpostavljen hudemu ognju sovražnika. Vojak je pripeljal do čete voz in se vrnil zopet čez bojišče nazaj v isti nevarnosti. Ta dogodek priča jasno o junaštvu naše vojske.

Dimnikar — visoki ruski častnik.

Karakterističen je za delavnost ruskih špirov na severu naše monarhije tudi sledeči slučaj: V avstrijsko-rumunski obmejni trg se je naselil, kakor poroča »Pester Lloyd« pred tremi meseci neki dimnikar, ki se je zelo ponujal po hišah, da hoče vršiti dimnikarsko obrt. Med tem se pa dimnikarja ni videlo mnogo pri njegovem opravilu, ampak je imel navado iti na dolge izprehode v obmejno okolico, zaradi česa je postal tudi sumljiv. Imel je celo vrsto zlatih zob, kar je pri tej obrti precej nenavadno. Med tem so bile oblasti prisiljene, da so uvedle pri tem dimnikarju hišno preiskavo, ter je bil ta navidezni dimnikar razkrinkan kot visoki ruski častnik ruskega generalnega štaba. Kako se z ruske strani tudi najvišji častniki bavijo s špijonstvom, dokazuje sledeči slučaj: V galski občini Lusan je bil ujet tudi neki ruski častnik generalnega štaba, ki je bil obleden v uniformo avstrijskega častnika. Postal je sumljiv zato, ker ni odgovoril klicu straže: »Stoj!«

Žalostna usoda matere.

Neka žena, po rojstvu iz Švice, je imela najprej moža iz Nemčije, kateremu je rodila dva sina — nemška državljana. Ko je ta mož umrl, se je omožila z drugim možem, Francozom, s katerim je imela tudi dva sina — francoska državljana. Ob izbruhu vojske so morali iti v vojsko vsi štirje sinovi, dva k nemški dva k francoski armadi. Tako so si bratje stali kot sovražniki nasproti in so, kakor poroča »N. A. Z.«, vsi štirje padli na vojnem polju.

Ogrski orožnik ujel tri srbske častnike.

Iz Bileke poročajo: Tukaj se vsi smejejo zvijači, s katero je neki semkaj pridleni ogrski orožnik ujel tri srbske častnike. Orožnik je nekega večera patroliral in je prišel na svojem potu do neke samotne kmečke hiše. Ker mu je bil dolg čas, je odprl vrata hišice in vidi v svoje veliko začudenje okoli gospodarjeve mize tri srbske častnike, ki so ravno pili. Hitro se odloči, kakor da bi vodil močno patroljo in da povelje, naj se hišo obkoli. Ko je še dal povelje »lose«, stopi z bajonetom v roki v sobo in zahteva od častnikov, da vržejo orožje skozi okno in da greto nato na dvorišče. Vsakega posameznega častnika je spremljal na dvorišče, kjer ga je hitro zvezal. Srbi so se bali premoči in so sledili povelju, orožnik jih je pa vesel pripeljal k našim četam.

Celi gimnazijski razred v vojski.

Šolsko leto se je na gimnaziji v Ellwangen (Vrtembersko) zopet pričelo, ki pa nima najvišjega razreda. Vsi dijaki tega razreda so odšli v vojsko.

Črno-bela moda.

Nemška veda o kemiji je monopolizirala napravo umetnih barvil za tekstilno industrijo. Zaloge nemških barvil so že angleškim tvorničarjem pošle. Manjše angleške tvornice ne morejo več blaga izdelavati, ker je Nemčija izvoz barvil prepovedala. Do dva milijona delavcev bo tako na Angleškem brez dela. Angleški časopisi zato predlagajo, da naj se Angleži omeje na črno barvo in da naj se po celem svetu vpelje črno-bela moda. To poročilo vzbuja v Prusiji veliko veselost, ker bodo po angleški iniciativi nosili pruske barve (črno-belo) po celem svetu.

Siv časnikarski papir.

Če bo trajala vojska še nekaj tednov, bodo morali, kakor izvajajo »Debatte«, francoski listi izhajati le na umazano sivem papirju. Papirja sicer ne izdelujejo le v Nemčiji, a papir se pobeli le, če se papirju pridenejo anilinske barve, ki jih pa izključno le v Nemčiji izdelujejo. Ko bodo zaloge anilina pošle, bodo Francozi čitali poročila o vojski le na grdem papirju. Pomanjkanje anilina se bo čutilo še v stoterih industrijah.

Nemci zaplenili 3.000.000 kg premoga.

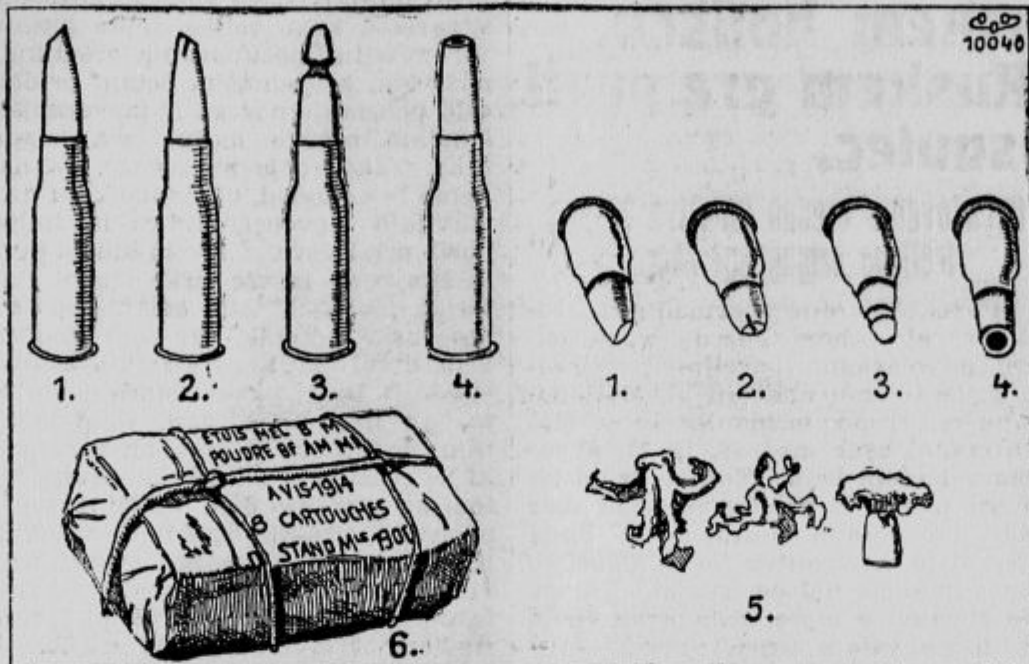
Berolin, 18. septembra. V Saint Quentinu so zaplenili Nemci 48 velikih čolnov, naloženih s 3.000.000 kg premoga.

Naročajte „Slovenca“!

Dum-dum-kroglice.

V novejšem času so vse države vpe-ljale za vojno orožje puške z majhnim kalibrom 6,5 do 8 mm. Čez 30 mm dolgi projektil je sestavljen iz tankega jeklenega ali nikelnastega plašča, ki je napolnjen s svinčcem. Gladki, spredaj nalahko zašiljeni projektil navadno ne napravi hude rane. Celo kost mnogo-krat le prebije, ne da bi jo zlomil. Iz sedanje vojske je znano, da so vojaki, če niso bili naravnost smrtno zadeti, imeli od pušk največkrat le lahke gladke rane, ki se navadno rade in hitro celijo. Mnogo vojakov je bilo za-detih od več svinčenk, predno so bili v resnici primorani vojevanje opustiti. Ko so se Angleži pred več leti borili z divjimi rodovi himalajskega gorovja, jih je zelo jezilo, da so se divjaki sko-

Kakor že omenjeno, so vojaki nasekali z bajonetom ost kroglice. V arzenalu so izdelovali te kroglice na ta način. Da tanki jekleni plašč projektila ni bil do konca osti s svinčcem napolnjen. Spredaj v osti sami je bilo nekoliko praznega prostora. Ako je taka krogla pri strelu zadela na trd predmet ali na telo, tedaj se je sprednji votli del kroglice zmlinčil (razploščil), v njej nahajajoči se zrak je ploščnati ovojo nepravilno raztrgal in na ta način razdrapala krogla je napravila hudo rano. Druga oblika teh krogel je bila ta, da jekleni ovvoj ni segal do konca projektila, iz katerega je marveč molel precejšen kos svinčenega jedra. Mehki svinčec se je pri udarcu zmlinčil, deloma pretrgal svoj ovvoj in vsled tega nepravilna krogla je hudo raztrgala. Zopet pri drugem projektilu je spredaj ob koncu

1. Enostavno sploščena ost (konica).
2. Sploščena ost z zarezi.
3. Globoke zareze v jeklenem plašču.

4. Sploščena konica z votlino.
5. Izstrelki po udarcu.
6. Omot z vkladanimi projektili.

ro norčevali iz njihovih krogel. Mnogo bojevnikov je bilo od več krogel zadetih, pa so se vkljub temu še dalje borili. Da bi učinek svojih strelcev povečali, so vojaki jeli ost svojih krogel z bajonetom nasekavati. Učinek teh krogel je bil grozen. Razdrapanost ost tega projektila ni več gladko prodrla telesa sovražnikovega, ampak je napravila hudo rano: mišičevje se je kar ovilo okrog kroglice, ki je odtrgala cele kose mesa iz telesa. Če je krogla zadela na kost, je bila tudi ta na majhne drobce razbita. Ranjenec je na taki hudi rani skoro vedno v par minutah izkrevavel in umrl. Brutalni Angleži so jeli to iznajdbo svojih vojakov takoj izkoriščati. Blizu Kalkute je mesteca »Dum-dum«, kjer ima angleška vlada svoj arzenal za izdelovanje orožja in municije. V tej tovarni so najprej začeli v veliki množini izdelovati patrone s projektili, ki so imeli razklano ali nepravilno ost in so tako grozno učinkovali na sovražnika. Po tej tovarni se tudi dandanes imenujejo vse kroglice, ki nimajo gladke osti, »dum-dum-kroglice«.

vanj zvrtna luknjica. Pri poletu kroglice se v to odprtino lovi in tam zgoščuje zrak, ki pri udarcu na trd predmet učinkuje kakor razstrelilna snov, ki kroglo na osti raztrga.

Dum-dum-kroglice rabijo dandanašnji tudi lovci pri lovu na večje živali, ker jim je na tem, da zadeta žival takoj na mestu pade in obledi. Kajti z gladko tanko kroglo zadeta žival bi lovcu skoro vedno ušla, čeprav bi čez več dni poginila, ali pa bi jo dobil že neporabno. V vojski so pa te vrste kroglice po mednarodnem pravu in medsebojnem dogovoru vseh kulturnih držav strogo prepovedane ter je hudo kršenje mednarodnih humanitarnih predpisov, ako se v kaki vojni še rabi tako strelivo.

V sedanji vojni očitajo Nemci, da so se Francozi in Angleži deloma posluževali takih krogel. Da se zlasti Angleži niso nikdar dosti ozirali na kako mednarodno pravo, ako je to njihovim koristim ugajalo, je vobče znano. Tudi glede brutalnosti nasproti sovražnikom so Angleži še vedno na prvem mestu med omikanimi narodi.

Edini gremo za njo v boj!

Eden najlepših in najsijajnejših momentov, kar jih je doživela monarhija, je pač zedinjenje in pobratimija vseh narodov avstrijskih na bojnem polju. Tam stoje, vsi po vrsti, polk pri polku, zbor pri zboru iz vseh dežel, iz vseh narodov, sinovi vseh ljudstev. Ljubezen do skupne domovine in skrb za skupno ognjišče jih je zvezala z nezlomljivimi vezmi in preluka kri junakov vseh narodov, ki jo prijme naša zemlja po poglana najdragocenejše sadove v naši državi. Svet nam mora biti spomin vsakega padlega junaka in sveta nam morajo biti tudi prava naroda, ki ga je postal v boj in v junaško smrt. Ta misel, da so se avstrijski narodi skupno borili in skupno umirali za prostost in čast skupne domovine more roditi nove čase spoštovanja, ljubezni in naklonjenosti med narodi.

Ravno včerajšna številka uradnega dunajskega »Fremdenblatt-a« tako mojstrsko in živo opisuje, kao je naša monarhija bila vedno zavetišče in zaščitnica vseh malih narodnosti, dočim Rusija njihova tlačiteljica in zatiralka.

»Rusija, pravi list, izjavlja, da je po-tegnila meč zaradi malih narodov; resnica pa je, da se Rusija vojskuje proti monarhiji, ker ne more več prenašati, da je dala monarhija tem malim narodom prostost in samostojnost in vidi v tem nevarnost za svoje tlačene narode. Avstrija pusti male narode, da žive in se razvijajo. Rusija pa hoče, raznaroditi in porusiti najprej avstrijske Slovence, potem pa ko je prebavila, še druge narodnosti. Če ni Rusija od Srbov in Bolgarov žrtve njihovega jezika in lastne

narodne kulture še zahtevala, je bila to samo taktična poteza, ker jih je rabila za to, da bi pomagali monarhijo porušiti. Rusija je nameravala s pomočjo še zdaj zaslepljenih Srbov in med tem streznjenih Bolgarov monarhijo porušiti, da bi razširila moskovski despotizem in porusenje tje do Carigrada in na obeh obalah egejskega in adrijskega morja.«

Avstrijski narodi se dobro zavedajo usode, ki bi jih zadela, ako bi monarhija podlegla v tej vojski. Zato se tudi ravno slovanski regimenti na bojišču odklikujejo z neprimerno hrabrostjo. Na uvodnem mestu smo že poročali o hrabrosti naših polkov. Ravno tako so vsi listi in poveljniki polni hvale o brezprimerni hrabrosti hrvaških in rumunskih polkov, ki roko v roki z vsemi ostalimi polki, sinovi vseh ljudstev korakajo z največjim junaštvom na bojno polje.

Danes vemo vsi narodi, kaj nam je Avstrija, ve pa tudi Avstrija, da je njen življenski princip pustiti živeti vse male narode v skupnem sporazumu.

Hrabrost naših sinov bo priborila Avstriji zmago, priborila tudi najlepše čase bodočnosti. Naše čete vedo, zakaj se bore, zato je njih pogum neustrašen in njihova moč nezlomljiva.

Naši polki in zbori, junaštvo naših čet bo zlomilo kakor vihar in podrlo vse nasprotno sile. Kaj bodo ruski kozaki v primeri z našimi hrabriimi četami! Zaupajmo torej naši junaški armadi, ki se ni še nikdar vrnila z bojnega polja »brez največjega junaštva!«

Osiri bolgarski glasovi proti Rusiji in Angliji.

Sofija, 18. septembra. »Kambana« piše: Medtem ko Rusija obeča svobodo avstro-ogrskim Slovanom, se ti Slovani junaško bore proti groznemu črnemu strahu, imenovanemu Rusija, in hočejo raje umreti, kakor pa priti pod ruski jarem. Kakšna ironija usode, da hočejo politični in gospodarski ruski sužnji osvoboditi ostale kulturno visoko stoječe Slovanov! Zmaga Rusije bi bila strašno izpačenje nature, zgovodine in morale. — Delavsko glasilo »Rabotničevski Vestnik« razpravlja v zvezi s prizadevanji predsednika balkanskega odbora Buxtona o politiki Anglije in pravi: Neodvisnost Bulgarije je le v toliko v interesu Anglije, v kolikor je gotovo, da bi se Bulgarija upirala ruski osvojitvi morskih očin. Takoimenovana velikodušnost Anglije v minulemu letu ni ovirala dopustiti, da je bila Bulgarija ponižana in oropana. Anglija bi tudi danes žrtvovala Bulgarijo, če bi s tem napravila dobro kupčijo. Če Anglija danes Bulgariji izkazuje prijaznost, je to samo zato, da bi mogla kasneje Bulgarijo tem dražje prodati. Pričakovati rešitev Bulgarije od takoimenovane angleške velikodušnosti, bi bilo smešno. Ta velikodušnost se kaže v Indiji v brezprimernem strašnem izkoriščanju 300 milijonskega ljudstva, v Egiptu v tlačanju in oropanju drugega ljudstva. Anglija po vsem svetu deluje z nasiljem, brezpravjem in ropom. Tudi je servilna vloga demokratične Anglije nasproti ruskemu carizmu predobro znana, nego da bi mogel kdo verjeti na plemenite njene motive.

Položaj v Londonu.

V Londonu prebiva še približno 40 tisoč Nemcev. Veliko trpe radi vojske nemške trgovine, peki, mesarji in brivci. Nekaterim so tudi okna pobili. Londončane hujska na Nemce takozvano rumeno časopisje, na čelu mu »Evening News«, »Daily Minor« in »Daily Sketch«.

Navedeni listi tudi pišejo veliko o vohunstvu. V prvih treh tednih so brez vsakih dokazov veliko oseb, češ da so ogleduhi, aretirali. V poslaniški zbornici je sam minister izjavil, da niso mogli nikomur ničesar dokazati.

Nemška božja služba se v cerkvi sv. Bonifacija neovirano vrši. Tudi v domu katoliškega društva rokodelskih pomočnikov se pridno dela po zaslugi delovnega in modrega rektorja p. Mayerja.

Beda v Londonu je zelo velika; povsod se dela le polovico; več tvornic stoji. Nemške delavce povsod prve odpuščajo; celo v več nemških trgovinah so nemške nastavljenice odpustili. Cene so bile začetkom vojske višje kakor zdaj. Cene so padle, ker je vlada nastopila.

Navdušenja za vojsko ni nobenega. Priprave so slabe. O mobilizaciji pišejo angleški vodilni listi, da je sramotna za Anglijo. 10. t. m. je izjavil v poslanski zbornici major general sir Joor Herbet, da je organizacija vojnega ministrstva zmedena in da nihče ne vé, pri čem da je in kaj naj stori. 1. septembra že se je pritoževal sir A. Markhan, da so ranjeni angleški vojaki po tri dni ležali na francoskih železnih; jesti so dobili le nekaj sadja in pa, kar so jim tu in tam darovali. Dovoljenih jih je dozdaj 500.000 vojakov, dovoljenih jih je še več, a nabrali so jih šele 300.000. Veliko rekrutov vadi brez pušk, ker jih v zalogah ni. Na Irskem se le malo rekrutov oglašajo.

Angleška križarka Glasgow uničena.

»Kreuzzeitung« objavlja poročilo lista »La Plata-Post« v Buenos-Aires, ki je 11. avgusta pisal: Pristaniškemu prefektu v Rio je poročal kapitan brazilskega parnika »Haitube«, da je na visokem morju našel rešilne čolne, ščite in rešilne pasove angleške križarke »Glasgow«. Nadalje se je poročalo, da je križarka na visokem morju nalagala premog; a da se je kmalu na to pojavila druga križarka, ki jo je kapitan smatral za angleško, a je bila nemška. Vojni zastavi obeh držav se namreč v veliki daljavi težko razločite. Tretje v Buenos-Airesu razširjeno poročilo pa poroča, da so videli »Glasgow« pri Punto Arenas, ko je angleška križarka vozila proti zahodnemu obrežju. Z ozirom na vsa ta poročila se sklepa, da je neka nemška križarka angleško vojno ladjo »Glasgow« potopila. »Glasgow« je moderna, zavarovana križarka s 4900 tonami, prevozila je 26 morskih milj na uro. V morje so jo izpustili 1. 1909. Posadka je štela 376 mož.

Angleške vojne ladje pred Dardaneli.

Dunaj, 19. sept. »Pol. Kor.« poroča 9. t. m. iz Soluna: Istočasno z nekim velikim francoskim parnikom se je pripeljal 8. t. m. popoldne v Solun angleški torpedni rušilec »Hussar«. Oblasti so Angležu ukazale, da mora pristanišče v 24. urah za-

stiti; a v tem času je dovolj premoga naložil. Ponoči se je odpeljal proti Dardanelom, kjer so 7. t. m. štiri angleške križarke križarile.

Upornost indijskih vojakov.

Z ozirom na poročilo iz Londona, da se je 70.000 indijskih vojakov odpeljalo na evropsko bojišče, piše neki poznavalec indijskih razmer v »Frankfurter Zeitung«: Nad 10 let sem bival v Indiji. Prepotoval sem večkrat celo deželo od severa do juga in sem si tudi vojake nekoliko ogledal. Kakor sodim, je ta misel neizpeljiva. V Egiptu je že še mogoče, da odpošljejo indijske čete, a tudi to se bodo premislili, da bi mohamedance poslali. V Egiptu bi indijske čete nastopile le proti domačinom, klima-

tične se razmere ne razločujejo veliko od razmer Indijcev v severni Indiji. Nasproti našim četam so pa glede na boj indijski polki manj vredni. Sodim, da bi našega artiljerijskega ognja ne vzdržale niti trenutke najboljše indijske čete. Še huje bi na nje obnebe uplivalo. Zdaj, ko se jesen pričinja, bi ti vojaki, ki tudi v severni Indiji niso izpostavljeni pravemu mrazu in pred vsem mokremu mrazu, le lazarete napolnjevali. Splošno indijski vojaki ne nosijo težke prtljage. Če bi jim naprtli suknje, šotore itd., bi opešali in bi jih to tudi pred mrazom, ki ga niso navaženi, ne obvarovalo. Ne verujem, da bi se bil lord Kitchener kot najvišji poveljnik v Indiji tako malo naučil. Indijci tudi ne bo hotel brez vojakov pustiti, ker bi to vzbudilo pozornost in bi lahko zopet oživilo protiangelsko agitacijo med domačini, ki so jo komaj nekoliko zajezili.

Odmor na našem ruskem bojišču. — Nemška armada na Ruskem gre proti trdnjavi Osoviec.

Po drugi bitki v Galiciji je položaj naše armade ugodnejši kakor po prvi bitki pri Lvovu, ker se sedaj nahaja armada na manjšem in ugodnejšem prostoru in ji tedaj manj pretijo ruski predirni poizkusi kakor prej. V tem položaju naša armada lahko sijajno reši svojo nalogo, ki obstoji v defenzivi. Zaenkrat se bomo branili pred rusko premočjo; prišel pa bo čas, ko se bo stvar zasukala.

Ruse podpira tudi okoliščina, da so mobilizirali že mesece prej kot mi. Če se to ne bi zgodilo, bi naša armada lahko na celi črti ofenzivno nastopila. Nadalje je moral naš generalni štab prvotno kriti celo dolgo galsko mejo, med tem ko so si Rusi že prej izbrali ugodno mesto za ofenzivo in so svojo glavno silo tam koncentrirali. Sedaj se v, kje se nahaja ruska glavna sila, in tudi naša armada je koncentrirana na manjšem prostoru, kar je gotovo ugodnejše.

Naša armada edinole vsled velikanske ruske premoči ni mogla izkoristiti svojih lepih uspehov. Rusi so imeli najmanj 17 divizij, to je 370.000 mož, več kot mi. Tudi njihova artiljerija je bila veliko močnejša. Poleg tega so Rusi izstrelili še enkrat več municije kot naše čete. Tudi so prihajale Rusom na pomoč vedno nove, sveže čete, medtem ko so naše armade stale v hudem boju tri tedne in so imele znatne izgube.

Na nemško-ruskem bojišču Nemci prodirajo v rusko ozemlje. General Hindenburg je dosedaj porazil skupino 12 ruskih armadnih zborov in osem kavalerijskih divizij, to je približno četrtino cele ruske armade. O Hindenburgu se poroča, da ves čas bojev ni stopil na konja, ker trpi na žolčnem kamnu. Vse operacije je vodil iz svoje sobe, gibanje čet pa je zasledoval na avtomobilu.

Pri transportu ruskih ujetnikov je zelo primanjlovalo železniških voz, tako da so morali več ruskih častnikov spraviti v vozove četrtega razreda. Ko so se s pritožbo obrnili na častnika, ki je vodil transport, jim je ta kratko, pa vljudno odgovoril: »Gospodje, boste že morali oprostiti, ali na tak naval nismo bili pripravljeni.«

Nemški listi poročajo, da so Rusi izvrševali strašne grozovitosti. Našli so nemške vojake z odsekanimi nogami, rokami, z odrezanimi nosovi in ušesi. Pri Grodkenu so našli enkrat devet, drugič pa enajst nemških žen z odrezanimi prsi in razparanim trebuhom. Tudi otrokom Rusi niso prizanesli.

Nemški general Morgen je izdal na Poljake v gubernijah Lomža in Varšava proklamacijo, v kateri poroča o velikih nemških uspehih in poziva Poljake, naj pomagajo izgnati svoje zatiralce iz dežele, ki naj zopet dobi svojo politično in versko svobodo. To da je želja nemškega cesarja. Podpis na tej proklamaciji se glasi: »Dano v kraljestvu Poljskem, septembra 1914. General pl. Morgen.«

Ta proklamacija je zgodovinski dokument. V nji se Poljakom v imenu nemškega cesarja zagotavlja, da bodo dobili zopet svojo politično in versko svobodo. Ta proklamacija naj bi pospešila splošno vstajo na Poljskem, katero pričakujejo. Vstaja se bo lahko izvedla šele tedaj, ko bodo vse ruske čete zapustile Poljsko. Sedaj so najvažnejše točke še v ruskih rokah, in velikanska ruska armada, ki operira proti Avstro-Ogrski, ima svoje glavno oporišče na Rusko Poljskem.

Berolin, 19. septembra. (Kor. urad.) Glavni stan poroča: Vzhodna nemška armada nadaljuje svoje operacije v guberniji Suwalki, nekateri oddelki gredo proti trdnjavi Osoviec.

× × ×

Osoviec je manjša ruska trdnjava ob reki Bobr. Leži kakih 30 km od vzhodne pruske meje severovzhodno od Lomže, oziroma severozahodno od Bjelostoka.

Občudovanja vredno junaštvo našega lrelijega armadnega zbora.

Poveljnik tretjega armadnega zbora, general pehote Colerus von Geldern, je vojaškemu poveljniku v Gradcu, generalnemu majorju pl. Mattanovachu službeno naznanil, da je stal 3. armadni zbor med 26. in 31. avgustom v hudem boju. Tudi v drugi bitki pri Lvovu je preстал armadni zbor med napadalnim postopanjem hude boje, a je nezlomljen in z najboljšo srčnostjo svojo nalogo izvajal. Kar so čete storile, se mora občudovati in je vredno pohvale v najvišji meri. — To oficijelno poročilo poveljujočega generala je pač najmerodajnejše, da se lažnjive govorice o stanju tega elitnega zbora ovržejo. Vojaške oblasti so časopisju naznanile, da bodo v bodoče proti povzročiteljem in razširjevalcem neresničnih, tendenčnih govoric nastopile s tisto brezobzirno oostrostjo, ki jo zahtevajo sadanji časi vojne.

Armadno povečje generala Dankla.

Prva armada stoji nepremagljiva v zaukazanem ji prostoru.

Dunaj, 19. sept. (Kor. urad.) Iz vojnega častniškega stana se uradno poroča: General kavalerije Viktor Dankl je izdal 14. septembra armadno povelje, ki se glasi:

Vzhodna prva armada je sijajno izvedla izredno težavno operacijo. Odločilno ste pri Krasniku in pred Lublinom Ruse potolki. Vojskovali ste se na to dva tedna podnevi in ponoči s sovražnikom, ki je stal v trdnjavah podobnih postojankah in ste njegove neštivilne napade vedno uspešno odbili! Ko so se Rusi potem vsak dan ojačili in ko so bili končno vsaj še enkrat tako močni kakor mi, smo svoje napade prostovoljno ustavili, da se z ramo ob rami naprej vojskujejo z našimi ostalimi armadami, ki so se nam pridružile. Tudi pohod skozi močvirja in gozde v ozemlju Taneva je stavl na nas velikanske zahteve; a vaši vztrajnost in žilavost se je, kar se je od vas zahtevalo, posrečilo in Rusi so se komaj upali motiti naše prehode in tako stoji nepremagljiva prva armada danes v prostoru, ki je bil ukaz. Vsem, ki pripadate moji junaški prvi armadi, se zahvaljujem za to, kar ste v vsakem oziru velikega storili. Vojska je dozdaj na vas stavila velike zahteve. Tudi v bodočnosti ne bodo manjše! A vi, vojaki prve armade, jih bote vse vztrajno in vspešno premagali v dobrobit domovine, v slavo Njegovega Veličanstva, našega presvitlega cesarja in kralja.

Proti lažem o naši armadi.

Dunaj, 18. sept. Uradno se razglša: 18. septembra popoldne. Posamezni

inozemski listi trdijo, da se v naši armadi čete te ali druge narodnosti v vojni niso popolnoma obnesle. Neki angleški vir, ki se tudi sicer odlikuje z razširjanjem najbolj neresničnih tartarskih poročil, je vedel celo poročati o uporuh čeških polkov. Nasproti tem tendencioznim pačenjem resnice, ki so proračunana na nepoučenost o razmerah v monarhiji, ki vlada ponekod, moramo z vso odločnostjo izjaviti, da kakor preje tako tudi v sedanji vsiljeni nam vojni vsa ljudstva naše častitljive monarhije v smislu naše vojaške pri-sege proti vsakemu sovražniku, pa naj bo kdorkoli, združeni tekmujejo v hrabrosti in enodušnosti. Bodisi na rusko-galiških bojiščih, bodisi na balkanskem vojnem prizorišču se bore Nemci in Mažari, severni in južni Slovani, Italijani in Rumuni v zvesti udanosti do najvišjega vojnega gospoda in v zavesti, kako velika dobra branimo, vsi z istim občudovanja vrednim junaštvom, ki je našim četam pridobilo celo priznanje našega najnevarnejšega, številno mnogo močnejšega nasprotnika. Tako se je na severu, da navedemo le en zgled, 97. pešpolk, ki ga sestavljajo Slovenci, Hrvati in Italijani, boril pri Lvovu z izvanredno bravuro in žilavostjo in vse težke izgube stano-vitno prenesel. Ako omenjamo še 79. otočanski pešpolk, ki se ravno tako vrolo držal na jugu v težkih bojih na spodnji Drini, potem storimo to le za to, da nastopimo proti silno pretiranim podatkom o izgubah tega polka, ki se razširjajo od srbske strani. Medtem ko poročajo Srbi o 3000 mrtvih tega polka, znašajo dosedanje velokupne izgube te vrle čete po uradni ugotovitvi 1424 mrtvih, ranjenih in pogrešanih. Poročila kakor ono, ki izvlira iz ruskega vira, da je bilo na lvovskih bojiščih vjetih 70.000 avstrijskih vojakov, z ozirom na dosedanje uradne popravke pač ne potrebujejo nobenih nadaljnih dementijev. — Namestnik na-

čelnika generalnega štaba pl. Höfer, generalni major.

× × ×

NAŠ CESAR.

Dunaj, 19. septembra. (Kor. urad.) Cesar je zaslišal včeraj ob dveh popoldne skupnega finančnega ministra Bilinskega v Schönbrunn v avdienci, ki je trajala eno uro.

× × ×

VOHUN PREOBLEČEN V AVSTRIJSKEGA ČASTNIKA.

Krakov, 19. septembra. »Nowa Reforma« poroča: 17. t. m. ob 5. popoldne je bil v znani kavarni »Bizanc« aretiran neki vohun, ki se je preoblekel v obleko avstrijskega častnika. Oblasti sta na navidezne častnika opozorila dva Deutschmeistra. Plen je bil dober, ker so mu vohunstvo dokazali. Našli so pri njem večjo vsoto zlatih in srebrnih rubljev.

× × ×

NAČELNIK NEMŠKE CIVILNE UPRAVE NA RUSKEM POLJSKEM.

Münster, 19. septembra. Nemški cesar Viljem je imenoval vladnega predsednika v Münsteru, grofa Meervelata, za načelnika civilne uprave v osvojenem rusko-poljskem ozemlju.

× × ×

PO ZMAGI CARIZMA UNIJA Z NEMČIJO.

Predsednik avstrijskega parlamenta dr. Sylvester je sprožil novo misel, da bi Avstrija stopila po zmagi nad vsemi sovražniki, ki itak ni več daleč, z carinsko unijo z Nemčijo. Pravijo, da je ta misel med politiki dobila ugodna tla. Če smo bratje na bojnem polju, zakaj bi ne bili tudi na gospodarskem. Ustavili so se pa temu poslanci neodvisne stranke na Ogrskem, ki pravijo, da je ta unija za Ogrsko neizpeljiva z ozirom na gospodarsko in narodno stališče Ogrske. Tako poroča »Information«.

Nemški uspehi v boju proti Francozom.

Velikanska bitka na Francoskem, kjer se bori na obeh straneh okoli tri milijone vojakov, še vedno traja. Francozi se hrabro bojujejo, ker vedo, da je od te bitke odvisna usoda Francije. Vrhovni francoski poveljnik Joffres je izdal povelje, da se ne sme nobena četa niti za ped umakniti. Francoska armada je sedaj zadnja bramba Francije. Če ta pade, nastane poraz, ki bo veliko večji, kot je bil poraz v vojski leta 1870/71.

Ko se je nemško desno krilo umaknilo od Pariza, da se obvaruje obkoljenja, so Francozi to hitro razglasili kot francosko zmago. Sedaj pa prihaja poročilo, da so nemške čete, ki so se umaknile, porazile južno Noyona dva francoska armadna zbora. Noyon leži severno od Compiègne pri reki Oise. Bojna črta se sedaj vleče severovzhodno od Pariza proti jugovzhodu. To kaže, da so Francozi svoje glavne sile postavili na svoje levo krilo (pri Parizu) in da stoje na desnem krilu slabše moči proti Nemcem. Sedaj vemo, zakaj je neki italijanski general umaknitev nemškega desnega krila imenoval spretno šahovno potezo: Nemci so se na vsak način morali izogniti, da ne bi bili stisnjeni med trdnjavami Pariz in Verdun ali Nancy, kakor je to že pred dvema tednoma napovedal Clemenceau. Bitka na tej črti bi zahtevala ogromne žrtve in bi tudi ne prišla do veljave nemška obkoljevalna strategija. Zato so se Nemci umaknili s svojim desnim krilom in s tem nepričakovano izpremenili bojno črto.

Nemško vojno vodstvo moramo še bolj občudovati, ako pomislimo na posledice v slučaju nemške zmage. Nemška armada potem lahko prime glavno francosko silo od jugovzhoda in jo vrže proti Parizu, ali pa se obrne najprej proti francoskim armadnim zborom, ki se nahajajo v vzhodnih trdnjavah (Toul, Epinal, Belfort) in

katero sedaj zadržujejo nemške čete v Alzaciji. Na ta način bi prišli ti francoski armadni zbori med dva ognja.

Od izida sedanjih bojev je odvisen tudi položaj na ruskem bojišču. Če sedaj Nemci izvojujejo odločilno zmago, se Francozi ne bodo mogli več dolgo ustavljati in bodo prisiljeni kmalu skleniti mir, če nočejo svoje popolne pogube. V tem slučaju bi bila Nemčija zelo razbremenjena in bi lahko vrgla vse svoje glavne sile v boj proti Rusom, ki se gotovo ne bi mogli dolgo ustavljati združenim avstrijsko-nemškim armadam.

NEMCI PORAZILI DVA FRANCOŠKA ARMADNA ZBORA.

Berolin, 18. septembra. (Kor. urad.) Glavni stan poroča dodatno k včerajšnjemu večernemu poročilu:

13. in 4. francoski armadni zbor ter deli neke nadaljnje divizije so bili včeraj južno od Noyona odločilno poraženi in so izgubili več baterij. Sovražni napadi na razne postojanke v bojni črti so se krvavo izjalovili. Enako je bil odbit napad francoskih lapinskih lovcev v Vogezih v dolini reke Breusch. Pri zavzetju Chateaubrimonta pri Rheimsu je bilo ujetih 2500 Francozov. Tudi sicer je bilo na celi bojni črti ujetih veliko sovražnikov in topov. Števila se še ne da pregledati.

× × ×

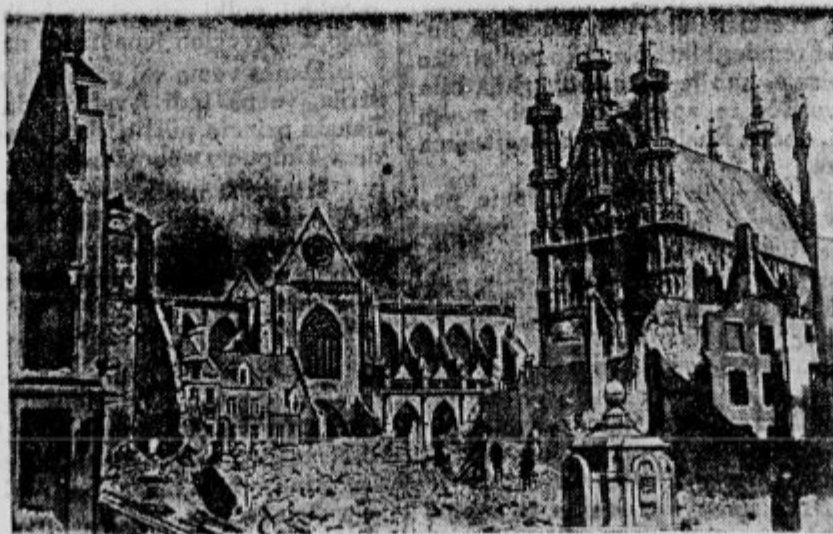
Dunaj, 18. septembra. Izvenuradna in privatna poročila merodajnih krogov o bitki pri Marni vzbujajo vedno več zaupanja. Pravijo, da je splošni položaj zelo ugoden. Francoski komunikaciji postajajo malodušni.

Berolin, 18. septembra. (Kor. urad.) »Lokalanzeiger« poroča iz Rotterdama: Posamezni vojni poročevalci opisujejo boje, ki so se vršili pri Soissons-u (mesto vzhodno od Compiègne ob reki Aisne). Bitka, ki je divjala ob reki, po gozdovih in hribih, je trajala štiri dni. Vsled deževja je reka Aisne narastla, zato je bilo Angležem in Francozom nemogoče udreti v mesto, na katero se je osredotočil hud ogenj iz topov in pušk. Najhujiši ogenj je bil naperjen na kraj, kjer so poskušale angleške in francoske ženiške čete napraviti most. Tam se je vršilo strašno klanje.

× × ×

FRANCOSKI MINISTRSKI SVET V BORDEAUXU.

Bordeaux, 19. septembra. (Čez Berolin.) Pod predsedstvom Poincaréja se je pečal francoski ministrski svet izključno z diplomatičnim in vojaškim položajem. Ministra Doumergue in Thomson se posvetovanj nista udeležila. Doumergue biva v Marneju, Thomson pa vodi v departementih Nord in Pas de Calais preiskavo o potrebah prebivalstva.

Razrušena katedrala v Lōwnu, desno ohranjena mestna hiša.

General Gallieni, ki brani Pariz.

SLABO ZNAMENJE ZA FRANCOZE.

Dunaj, 19. septembra. Francoski glavni vojni stan je ustavil poročila o vojnih dogodkih.

USMRČEN FRANCOSKI AVIATIK — IZDAJALEC.

Kodanj, 19. septembra. Listi poročajo, da je bil francoski aviatik Vadrines radi izdajstva usmrčen.

× × ×

V PARIZU GROZE DELAVSKI NEMIRI.

Pariz, 19. septembra. Voditelje delavskih sindikatov je v četrtek zaslusal poveljujoči general v Parizu. Voditelj deputacije je opozoril generala, da bi prodiranje nemške armade spravilo dva milijona Parižanov v strašno nesrečo, če se Pariz ne proglasi za odprto mesto in če vlada hoče pri obrambi Pariza vztrajati. Deputacija je končno generala Gallienija nujno prosila, naj Pariza ne brani. General je odgovoril, da ne more on prošnje presoditi, marveč le vlada, ker je pozvan samo za to, da izvede, kar vlada ukaže. Neuspeh deputacije je zelo ogorčil pariško delavstvo. Priredilo je viharne demonstracije proti vojski in proti vladi. Vsak dan pričakujejo, da izbruhne delavska revolucija, če se nemška armada Parizu približa.

BREZUPEN POLOŽAJ V NEKATERIH KRAJIH FRANCIE.

Bazelj, 18. septembra. »Matin« objavljajo pismo nekega vojaka, ki opisuje brez-

upen položaj v nekaterih krajih okraja Beauvais v Champagni. Ljudje so preplašeni pred Nemci bežali. Nemogoče je izvesti predpisane rekvizicije, ker so hiše zapuščene in zaprte. Krič in denar leži prosto, a nikjer ni dobiti kake kokoši, soli, mleka; celo vrvi, s katerimi se spuščajo škafi v vodnjake, so prerežane. V sosednjih okrajih prebivalstvo ni tako prestrašeno; podprefekt namreč ni naznanil, da prihajajo Nemci.

FRANCOSKA VLADA RABI TUDI KATOLIČANE.

Francoski listi poročajo, da na Francoskem mislijo nekaj na to, da pokličejo v vlado kot ministra tudi voditelja francoskih katoličanov grofa de Muna. Tako upajo, da bodo dosegli združitev vseh Francozov.

FRANCOSKI VRHOVNI POVELJNIK V SMRTNI NEVARNOSTI.

Pariz, 19. septembra. »Journal« objavlja v svoji lyonski izdaji poročilo, da je zadnje dni le malo manjkalo, da ni nemška granata zadela generalissima francoske armade Joffreja. Rešil je generala le šofer, ki je z največjo brzino odvozil s kraja, kjer se je razpočila granata.

× × ×

NEMŠKI GOLOB NAD ANTVERPOM. — BOJI PRI TERMONDE.

Amsterdam, 18. sept. Iz Antverpna poročajo: Danes jutraj je letel nad Antverpnom nemški golob — pismo noša, ki je došel od zahodne smeri. Golobe je nek belgijski zrakoplov prepodil in za nekaj časa zasledoval proti jugu.

Pri Termonde so se danes vršili boji med Nemci in Angleži.

× × ×

ANGLEŠKI KRALJ JE SPREMENIL SVOJE MISLENJE.

Dunaj. »Wiener Allgemeine Zeitung« poroča, da je bilo razpoloženje v angleških krogih čisto drugačno, kakor pa je sedaj. V mesecu juliju, takoj po atentatu na našega prestolonaslednika in njegovo sprogo, je bil pruski princ Henrik v Londonu. Med princem in kraljem angleškim Jurjem je prišlo do važnih pogovorov, ter se razpravljalo tudi vraščanje o sološnem evropskem konfliktu. Takrat je izjavil angleški kralj, da naj oride, kar hoče, Anglija ne bo šla proti Nemčiji.

Križarki Goeben v nemški mornarici.

Carigrad, 19. sept. (Kor. urad.) Ko so razdeljevali diplome kadetom mornariške akademije, so priridili pred otokom Halki parado, ki sta se je tudi vojni ladji »Javuz Sultan Selim« (prej »Goeben«) in »Midilli« (prej »Breslau«) udeležili. Pri paradi je bil navzoč sultan, princi, ministri in drugi turški dostojanstveniki in veliko gledalcev.

Begunci iz Makedonije.

Sofija, 19. septembra. (Kor. urad.) »Agence Tel. Bol.« poroča: Število beguncev, ki beže na bolgarska tla iz srbske Makedonije, je vedno večje. Begunci pripovedujejo, da je prebivalstvo izpostavljeno nasilnostim in težkim davčnim bremenom. Vojaki skriti streljajo iz zasede na begunce in večkrat se zgodi, da pade strel tudi na bolgarske straže na meji. Zato bo bolgarska vlada posredovala pri srbski, da vporabi proti temu primerna sredstva.

Turčija.

TURŠKA SODBA O AVSTRIJI IN NJENI ARMADI.

Carigrad, 18. septembra. »Tanin« razpravlja o operacijah avstro-ogrške armade in konstatira, da je vojna ovrgla vse trditve, da mora ta armada razpasti, ker je sestavljena iz raznojezičnih življev. Ta armada je izbojevala velike bitke proti mnogokratni premoči sovražnika. Priborila si je zmage in proti najljutejšim ruskim napadom vztrajala z občudovanja vrednim odporom. Na ta način se je podal dokaz, da je duh, ki upravlja državo, ustvaril vzorne sisteme in da so Slovani ravno tako zvesti habsburški hiši, kakor Nemci. List zaključuje: Sedanjí položaj Avstro-Ogrske vzbuja začudenje celo med optimisti.

KAPITULACIJE V TURČIJI ODPRAVIJO 1. OKTOBRA.

Carigrad, 19. septembra. (Kor. urad.) Uradni list objavlja odlok, ki odpravlja kapitulacije 1. oktobra 1914.

Na Španskem je papirnata vojska.

Na Španskem imajo tudi vojsko, ampak hvala Bogu, samo papirnato. Nekateri drža s Francozi, nekateri z Nemci. Časopisi se med seboj prepira-

jo, in ljudje se zaradi tega že lasajo, zlasti v Barseloni. Katoliški časopisi simpatizirajo z Avstrijo in Nemčijo, konservativni drža z vlado in iz luredičnega stališča nevturalnost povdarjajo, liberalni listi pa so fanatični zagovorniki trojnega sporazuma. Radikalci pa vpijejo, da mora Španija kar udariti in sicer proti Nemčiji. Vlada se pa drži popolnoma nevturalno in ne gane nikamor, ne na desno, ne na levo. Vlada in ministerialna »Epoca« je pa dne 26. avgusta razločila stališče Španije. Španija je z Angleško, Francosko in Italijo domenjena, da ostane ob Sredozemskem morju vse tako, kakor je. Če bi se smelo kaj spremeniti, se morajo vse države skupaj domeniti. Ker se pa sedanja vojska tega vprašanja ne dotika, nima Španija v tej vojski ničesar iskati in je nevturalna.

Iz povesnice belgrajske Irdnjave.

S skrajne točke promenade se vidi v globoke, jarko podobne hodnike, v katere vodijo mala vrata. Stari Srbi se prekrizajo, če tja pogledajo. Pripovedovali so jim njihovi dedje tajnosti teh kasemat. V teh kasematih, ki leže deloma pod vodno gladino Donave, je še pod Turkom izginilo veliko Srbov, ki so jih tu usmrtili ali pa pahnili v hodnik, ki še danes stoji in vodi k globokemu vodnjaku. Zgradili so ga Rimljani, in še danes dobiva vodo iz Donave. Iz tega hodnika k vodnjaku se ni vrnil noben ujetnik. Ko so Turki leta 1867. zapustili trdnjavo, se je v njo pomikal dolg spreod ujetnikov, 16 so jih od njih ločili; nastopili sta dve vrsti pešcev, kratko povleči, 16 ujetnikov je ležalo mrtvih v svoji krvi. Dokazali so jim, da so povzročili umor srbskega kneza Mihaela po iniciativi zapodnega kneza Aleksandra, očeta sedanjega srbskega kralja Petra. Med ostalimi ujetniki jih je nekaj izginilo. Reklo se je, da so umrli za trebušnimi boleznimi. Za zdravniško izpričevalo se v tej trdnjavi ni nihče zanimal. Tudi pri bogatem belgrajskem meščanu Kozarcu niso po tem vraščali. Več mesecev je tičal v temni, vlažni luknji; obiskal ga je nato visok justični uradnik, ki ga je vprašal, če hoče postati zvest podanik. Jutnik je bil že izmučen, podpisal je že pripravljen dokument, da daruje svojo lepo hišo in velik del svojega premoženja vladi v dobrodelne namene. Nekaj dni pozneje je prijazen ustanovnik umrl za boleznijo v želodcu. Neko noč junija leta 1903 se pripelje pred trdnjavo voz. S kozla skočita dva častnika, dva druga častnika izstopita iz voza. Peljeta dva zvezana tovariša. Častnik, ki je na straži, veselo vzklikne in preskrbi bič. Na sosednjem dvorišču se ustavijo, dva revolverja se zablistata, dva strela počita, dva častnika, ki sta zvezana, ležita mrtva na tleh — bila sta Nikodem in Nikola Lunjević, brata kraljice Drage, ki je bila ravno to noč s kraljem vred umorjena.

Poveljnik našega tretjega vojnega zborra, general Emil Colerus pl. Geldern.

Dnevne novice.

+ »Slovenska krščansko-socialna zveza« je dobila naslednje pismo: Apostolska nunciatura na Dunaju mi sporoča, da je zahvalo vzela na znanje izraz žalovanja ob smrti Njegove Svetosti papeža Pija X. in mi naročila, naj slavni »Slovenski krščansko-socialni zvezi« zahvalo sporočim. Ko se odzivam temu naročilu, se zahvaljujem zahvali tudi v svojem imenu. † Anton Bonaventura, škof.

Našim naročnikom! Včerajšnji številki »Slovenca« smo priložili položnice in prosimo cenj. naročnike, da jih izvolijo čimprej vporabiti. Vse obilnih posebnih izdaj v zadnjem času bodejo naslovi mnogo preje pošli in smo vsled tega primorani, tokrat določiti nekoliko krajši rok za vplačevanje; oni, katerim je naročnina potekla, naj se tedaj požurijo z odpošiljavitvijo. Naročnino naj izvolijo nakazati čast. naročniki naj kasneje do konca tega meseca, da pridejo nakazila v naše roke do 9. okt., s katerim dnem bomo list ustavili. — Zaostalih števil vseh izredno otežkočene ekspedicije v sedanjem času ne bomo mogli doposlati onim, ki bi čakali s pošiljanjem naročnine. — Do kdaj je naročnina poravnana, je vsak čas razvidno z naslovnega lista, oni pa, ki plačujejo naročnino mesečno, naj pri upravi vprašajo, ako morda sami ne vedo. — Komur položnica ne bo došla, jo lahko zahteva z navadno reklamacijo: »Reklamiram prilogo »Slo-

venca« šteč. 212 od dne 18. septembra, katera je poštnine prosta. — Priporočamo se pri tej prilici tudi za bagoh. preplačila za posebne izdaje, ki nam povzročajo mnogo stroškov, in naj se lista izvolijo na vrhu položnic posebej označiti n. pr. 650, 150. Uprava »Slovenca« more za redno pošiljanje lista jamčiti le v tem slučaju, ako se vporablja njene položnice. Konečno še prav nujno prosimo, naj se po priloženi položnici pošlje naročnina samo za »Slovenca« in s tem za tisti naslov, kateremu je namenjena. Za morebitne nove naročnike naj se zahtevajo druge položnice. Prosim, naj se to ne prezre!

+ Na podlagi Najvišjega poziva cele c. kr. in kr. ogr. črne vojske kličejo k službi z orožjem pri črni vojski: 1. Vse v letu 1894. rojene črni vojski podvržene osebe in 2. vse v letu 1893. in 1892. rojene črni vojski podvržene osebe, katere so bile pri naboru leta 1914. s pripombo »Zurückzustellen« (nazaj postaviti) zaznamovane. Izbiranje: Da se sposobnost za službo z orožjem pri črni vojski doseči zamore, morajo imenovane črni vojski podvržene osebe priti pred jedno zbiralno komisijo črne vojske (Landsturmkommission) v mestu poveljstva domobranskega dopolnitvenega okraja, v katerem njihovo bivališče leži. Kraj, dan in ura uradovanja teh komisij bode se posebno razglasila. Črni vojski podvržene osebe imajo na kraj te zbiralne komisije in nazaj prosto vožnjo na železnih in parobrodih. Za to svrho morajo v občini svojega bivališča (pri občinskem uradu, pri magistratu) za izdajanje jedne legitimacije (Landsturmlegitimationsblatt) prositi. Črni vojski podvržene osebe, katere ne bivajo v svoji domači občini, morajo se na vsak način dne 25. septembra 1914. leta pri občinskem uradu (pri magistratu) svojega bivališča s svojimi dokumenti, kakor krstni list, domačinski list, delavsko knjižico itd. javiti, kjer potem legitimacijski list črne vojske dobje. Legitimacijski list črne vojske se mora dobro shraniti in k izbiranju seboj prinesiti. Te v tem razglasu imenovane črni vojski podvržene osebe, katere na določen dan k izbiranju vsled zapreke, kateri se niso mogli izogniti, niso mogle priti, imajo se pri pozneje določeni komisiji javiti. Uradovanje te komisije (kraj in čas) bode se posebno razglasilo. — Nastop službe: Poklic k službi je določen za poznejši čas. Osebe, katere so bile pri izbiranju kot sposobne imenovane, bodo takoj pri izbiranju izvedle, kam in kedar da morajo odriniti. Pogodnost: Tiste črni vojski podvržene osebe, katere spada jo pod osebe, imenovane pod § 29 vojaškega zakona — (posvečeni duhovni, kandidati za duhovni stan zakonito določenih cerkev) — se k službi z orožjem pri črni vojski ne bodo vzele; vendar pa morajo k izbiranju priti in tam na podlagi svojih dokumentov ta svoj poklic dokazati. Te v tem razglasu imenovane črni vojski podvržene osebe, ako so pri izbiranju kot sposobne najdene, tudi lahko v vojsko, mornarico ali pa v domobranstvo prostovoljno vstopijo, in sicer za čas normalne prezentne službe ali pa, ako imajo pravico za pogodnost enoletne službe, kot enoletniki. V tem slučaju morajo pri izbiralni komisiji pravico za to pogodnost dokazati. Črni vojski podvržene osebe, katere imajo po vojaškem zakonu pogodnost enoletne prostovoljne službe, lahko dobje pravico tudi kot taki (črni vojski podvrženi) znak enoletnih prostovoljcev nositi. Osebe, katere so k izbiranju prišle, oproščene so javiti se meseca novembra 1914. l. k naboru. Kdor se po teh zakonih ne ravna, bode po zakonu strogo kaznovan.

— Za ranjene vojake, posebno za take, ki trpe večje bolečine, bi bil jako koristen in blagodejen dar molitvenik »Lepo življenje in srečna smrt«. Tam namreč najdejo (str. 325 nasl.) take molitve in nauke, da bodo vdani v voljo božjo in da bodo zato veliko lažje prenašali težave. Kjer je kdo tako hudo bolan, da sam ne more brati, mu bo morda pomagal iz molitvenika kak strežnik ali dober tovarš. Zlasti tam utegne knjiga dobro služiti, kjer ni slovensčine zmognih duhovnikov. Posameznim ranjencem naj knjigo kupijo kak sorodnik ali prijatelj, predstojništvo vsake bolnišnice, kjer je več ranjencev pošlje kot dar dr. Pečjak, prof. v Ljubljani. Cena za druge naročnike je bukvarniška, namreč 1 K 40 vin. z rudečo obrezo, 1 K 80 vin. z zlato obrezo.

— Socialen demokrat za vojni davček. Poslanec Vanek piše v češkem delavskem listu: Kaj pomeni to, če da Dreher, ki je pri varenju piva zaslužil 300 milijonov kron, 100.000 kron v vojne namene! Dunajski Rotschild je plačal pred kratkem 8 milijonov kron pristojbin samo za to, kar je podedoval; tako velikansko je njegovo premoženje. Za človekoljubne vojne namene je pa vrget par stotisoč kron. Kaj pa je to! Povdarjati je treba, da vsak naš vojak kri preliva, življenje žrtvuje, da se varuje

Novo vojno orožje.

»Münchener Medic. Wochenschrift« prinaša predavanje zdravnika Ivana Volkman v zdravniškem društvu v Stuttgartu, iz katerega izhaja, da so Francozi v sedanjih vojni uvedli novo orožje. Pravzaprav gre za staro orožje v novi uporabi: pšica, ki se meče iz zrakoplovov in letal. Nad neko nemško četo, ki je leže streljala, sta se 1. septembra prikazala v višini 1200 do 1500 metrov dva aeroplana. Kakih 15 vojakov se je nenadoma zvrilo v bolečinah, ki so jih večinoma začutili v nogah, in bližnji konji so se splašili. Ko so vojaki pogledali na boleče mesto, so z čudenjem opazili, da jim tiče v mesu železne pšice, ki niso mogle biti sprožene od nikoder drugod nego iz aeroplanov. Dognalo se je, da je bilo vrženih kakih 50 pšic in da so zadetki znašali 33 odstotkov. Rane so bile večinoma nenevarne in so se kasneje gladko zacelile, le en vojak, ki ga je pšica zadela v glavo, je bil na mestu mrtev. Tudi en konj je bil zadet v glavo. Letalske pšice so 10 cm dolge paličice iz stisnjene jekla, debele 8 mm; tretjina spodnje dolžine je masivna in se končuje v silno tenki konici; zgornji dve tretjini dolžine sta le ogródje iz 4 tenkih palic. S tem je doseženo, da pšica leti s konico naprej. Vsaka pšica tehtja 16 gramov.

Nezadovoljnost v Rusiji.

Iz Moskve prihajajo vesti o nezadovoljstvu in pobitosti prebivalstva vsled dosedanjih posledic vojske. Resnica o vojnih dogodkih se ne more zbrisati z lažnjivimi poročili o zmagi, ker v Moskvi in v Peterburgu dobro vedo, da so Ruse zadeli težki porazi v vzhodni Pruski, Ruski Poljski in v Galiciji. Pobitost vlada posebno vsled strašnih izgub ruske vojske. Gotovo ni hiše v Moskvi, ki bi ne imela kaknega ranjenca.

Angleška šolska ladja »Fisgard II.« se je potopila.

London, 18. septembra. (Preko Bero-lina.) Admiraliteta naznanja, da se je šolska ladja »Fisgard II.« ob viharju v Kanalu potopila. Od 64 mož posadke jih je 21 utonilo. Ponesrečena šolska ladja je bila stara oklopnica, ki se je uporabljala za strojno moštvo; prej je nosila ime »Invincible«.

premoženje tistih, iz katerih žaklja sedaj tako malo darov za človekoljubne namene prihaja. Oblast je upravičena, da naloži sedaj na premoženja velikih bogatašev primeren davek in sicer tem večji, čim večje je premoženje.

— **Uvaževanja vredno in potrebno.** Pišejo nam: V okolici Struge-Dobropolje na Dolenjskem kupujejo razni prekupci debele prašiče po 1 K, kvečjemu 1 K 8 v. na kilogram, dočim so bili druga leta ta čas debeli prašiči po 1 K 20 vin. in še čez. Maksimalna cena za svinjsko meso pa je 2 K 20 vin. Pravijo, da je tudi drugod taka cena debelih prašičev. Če je to res, kaj bo posledica tej nezasišano nizki ceni? — Ljudje bodo svinjerejo začeli opuščati, ker se pri tako dragi režiiji prav zares ne izplača. Že zdaj se pozna. Mladi pujski so silno poceni. Kdo naj jih tudi kupuje pri teh razmerah? Utegne priti, da bo drugo leto svinjsko meso zelo drago prav zato, ker svinj sploh ne bo! Tudi kmeta je treba varovati, ne samo meščana. Kmet potrebuje denarja za davke, zavarovalnino, obleko, za plačo poslom in delavcem itd., a kje naj vzame, če gre njegov pridelek za slepo ceno? Caveant consules, dokler je še čas! — Kmet.

+ **Premembe pri č. o. jezuitih.** Iz Gorice (knezo nadškofijsko semenišče) sta premeščena: g. Fr. Ferdinand Kobbi v Kalksburg pri Dunaju za prefekta, p. Florijan Ramšak v Ljubljano za misijonarja. V Gorico (v knezo nadškofijsko semenišče) so nameščeni kot prefekti in deloma kot učitelji: P. Viktor Kopatin, P. Bukovič iz Inomosta in P. Janez Pristov iz Ljubljane.

+ **Izpred deželnoobrambnega sodišča.** Iz Gradca se poroča: Nadalje so iz preiskovalnega zapora izpuščeni: č. g. Evald Vračko, župnik v St. Ilju v Slov. gor.; č. g. Ivan Bosina, kaplan v Sladkigori; č. gosp. Marko Kranjc, kaplan v Ribnici; Ivan Roškar, poslanec v St. Juriju v Slov. gorici; J. Kristof, delavec v Mariboru; Josef Cizek, dekan v Jarenini; Martin Kranjc, župnik v Laporjah; Franc Segula, kaplan v Mariboru; župnik Anton Raušel.

— **Naše baterije pri zavzetju Maubengeja.** Vojni poročevalec »Münchener Neueste Nachrichten« opisuje v št. 47 natančno, kako da je bila zavzeta trdnjava Maubenge predvsem po zaslugi težkih oblegovalnih topov. Odlično sta se udeleževali obstreljavanja tudi dve avstrijski motorski možnarski bateriji, ki sta na daljavo 9 do 10 km z zelo velikim uspehom učinkovale in ne malo k uspehu pripomogle.

— **Na deželni kmetijski gospodinjstvi šoli v Repnjah,** postaja Vižmarje na Gorenjskem, se začne zimski šestmesečni tečaj dne 5. novembra t. l. in bo trajal do 25. aprila 1915. Sprejemajo se gojenke, ki so dovršile ljudsko šolo in izpolnile 14. leto. Učenke ostanejo cel čas tečaja v zavodu šolskih sester in plačajo mesečno 30 kron za hrano in stanovanje. Za ohrabo pohoštva in učil je plačati po dogovoru. Prošnje za sprejem je vlagati pri vodstvu šole v Repnjah od 15. septembra do 3. novembra t. l. Prošnjam je pridejati zadnje šolsko spričevalo, krstni list in zavezno izjavo staršev ali njih namestnikov, da bodo obdržali gojenko skozi celi tečaj v zavodu. Pripomni mo, da se uče gojenke teoretično in praktično vsega gospodinjstva, kot: kuhanja, šivanja in krojenja, vzgoje otrok, vrtnarstva, živinoreje, dela na polju in računstva pod vodstvom šolskih sester in strokovnih učiteljev deželne odbora kranjskega.

— **Banov bratranec padel v boju.** Grof Bela Csaky, poročnik domobranskih huzarjev, bratranec hrvaškega bana dr. barona Škrleca, je padel 15. avgusta pri Stojanovu v boju proti Rusom.

— **Najhujše rane ozdravljive.** V neki budimpeštanski bolnišnici ležita dva vojaka, ki so ju pripeljali s severnega bojišča in ki sta pač med vsemi ranjenci najhujše poškodovana. Eden, približno 20 let star pešec, je bil od 8 krogel zadet, 5 jih je šlo skozi život, 3 pa tiče še v stegnju. Le malo so upali, da zopet ozdravi, ker je slaboten in suh in se je moral dolgo časa po železnici voziti, predno so ga v Budim-Pešto prepeljali. Kljub temu je mladi vojak toliko okreval, da že je in spi in da bo najbrže v štirih tednih sam bolnišnico zapustil. Neki drugi vojak se je sam boril proti četi kozakov in je bil sedemnajstkrat ranjen; strel ga je zadel v roko, trikrat je bil udarjen s sabljo po glavi, sulica mu je pleče ranila; ranjen je bil na vratu, na prsih in na nogah. Prvi trenutek so sodili, da je izgubljen, a krepko njegovo telo in njegov humor sam si pravi: »vzorna zbirka vseh evropskih ran«, mu je pomagalo prvih deset dni in zdaj že sedi v naslonjaču, čita časopise in obžaluje, da se sam ne more več vojskovati.

— **Prihod ranjencev Trst.** Poleg že imenovanih, poročnika 4. bosanskega pešpolka Bogomira Zgaga, zdravnika dr. Pavla Monti in stotnika 4. bosanskega pešpolka A. Peternele, so predvčerajnjim došli v Trst še sledeči: prostak 47.

pešpolka Gašper Matrošič, prostak 10. pešpolka Iginij Lestan; korporal 97. pešpolka Leopold Lisjak (11. stot.); Josip Roman, prostak 47. pešpolka (7. stot.); prostak 1. poljskega lovškega bataljona (11. stot.) Josip Danieli; Ivan Drole, od 20. lovškega bataljona; Ivan Marasič, od 8. poljskega topnič. polka; Fran Medved, od 11. stotnije 27. pešpolka; Maksimilijan Bajc, od 5. stotn. 27. pešpolka in železničar Josip Masemk, črnovojnik, ki pa je le bolan, dočim so drugi ranjeni.

— **Nagloma je umrl na Dunaju znani veleindustriec Schrautz.**

— **Na bojnem polju so padli:** Stotnik 17. pešpolka Samo Vošnjak; podpolkovnik 11. lovškega bataljona Norbert Frass. 26. avgusta je padel nadporočnik 87. pešpolka Franc Toplak na severnem bojišču. Rajnik je sin vpokojenega davčnega upravitelja Franca Toplaka v Ptuj. Dne 26. avgusta je padel na bojišču pri Lvovu poročnik 27. deželnoobrambnega polka gospod Herman Schuster, sin gospoda sanitetnega svetnika dr. Julija Schusterja v Ljubljani. Zapustil je 1. avgusta vojaško akademijo v Dunajskem Novem mestu, 26. avgusta pa je že padel na bojnem polju pri Lvovu. — Padel je c. kr. rezervni poročnik 27. pešpolka Maks Rotter. — Padli so nadalje podpolkovnik zagrebskega domobranskega polka Julij pl. Bestal; nadporočnik Jelačičevega polka Egon Jelenčič, sadjarski nadzornik v Zadru rezervni poročnik Franc Mader, 22 let stari poročnik Albert Last, sin dunajskega knjigotroca. — V Idrijo so sporočili: V bojih po 8. septembru je padel junaške smrti na bojnem polju Andrej Beričič, rojak Idrijčan, sedaj znani trgovec na Rakeku. Pokopan je bil dne 10. septembra. — Za dr. Mirka Vrančiča še ni čisto gotovo, da je res mrtev. Častnik, ki je dal domov sporočiti to vest, ga sam ni videl mrtvega, temveč zvedel samo od njegovega stotnika, da pravi moštvo, da je dobil pri napadu stotnije na strojne puške tri krogelje v glavo in bil takoj mrtev. Ni pa še popolnoma gotovo, če je moštvo natančno videlo, ker je bil takrat velik bojni metež. Mogoče je, da je prišel težko ranjen v rusko vjetništvo.

— **Na bojiščih ranjeni.** Nadporočnik in poveljnik oddelka strojnih pušk 11. domobranskega pešpolka v Jčinu se nahaja ranjen v Olomucu. — Ranjen je praporščak baron Stillfried pl. Rattenstein, sin polkovnika našega domačega pešpolka. — Ranjen je častnik Hraševac, sin nadzornika drž. železnice. — Nadalje so bili na bojiščih ranjeni: Kadet 27. pešpolka Fran Gogala, brat trnovskega g. kaplana. Ranjen je v stegno in se nahaja v celovski bolnici. — V bolnici v Mariboru leži ranjeni četovodja 17. pešpolka Anton Križnar, doma iz Stražišča pri Kranju. Ranjen je urednik »Obzora« Turkalj. — Ranjeni so: Pisatelj Franc Wastian, rezervni poročnik 27. pešpolka.

— **V Olomucu ne bo šol.** Češki list »Pozor« poroča, da je došlo v Olomuc obvestilo, da bodo tudi nadalje vsa šolska poslopja vporabljen za vojaške namene. Zato letos v Olomucu na srednjih in ljudskih šolah ne bo pouka.

— **Umor.** Iz železne kaplje poročajo: Te dni so našli umorjeno Rozalijo Selišnik, ki je na Dočevi vodila gospodinjstvo dvema drvarjema. Bila je zavlečena 100 m proč od dotične koče in je imela glavo zdrobljeno. Kot zločina sumljivega so aretirali zloglasnega dninarja Andreja Lukanc, ki je imel prej razmerje s Selišnikovo ter je bil že dvakrat zaprt radi uboja.

— **Mlad slepar.** V soboto zvečer je prišel k neki ljubljanski prodajalki 18letni krojaški pomočnik Avgust Peternel in jo v mojstrovem imenu naprosil za 130 K posojila, češ, da je mojster v hipni zadregi. Prodajalka je zahtevalo vsoto takoj izročila; slučajno je pa kmalu nato zvedela, da je Peternel pustil delo in nameraval odpotovati. Hitro ga je šla iskat in ga zaslišala še v delavnici. Peternelu so vzeli prispelejeni denar in ga peljali na policijo. Medpotoma je hotel uiti.

— **Poizkušn rop.** Ko se je te dni šestnica Amalija Vrhunc od Sv. Duha vračala iz Škofje Loke in šla skozi gozd, jo je iz zasede napadel neki mlad človek in ji skušal potegniti denar iz žepa. Na ženino vpitje je pa prihitel neki mož, naka je zlikovec pobegnil. Zandarmerija je mladega zločinca izsledila in aretirala v osebi 16letnega kočarskega sina iz tamošnje okolice.

— **Zaničevanje Najsvetejšemu** je izkazal Viktor Hvala, 24 let stari delavec v Postojni s tem, da, ko se je pomikala misijonska procesija z Najsvetejšim po cesti, ki pelje iz Rakeka na Planino, se vozil kakih pet minut pokrit na kolesu ter se ni brigal na opomine župnikove in drugih udeležencev. Zagovarja se, da je imel s trakom klobuk privezan in se ni mogel odkriti, ter da je bil nekaj pijan. Temu zagovoru pa sodišče ni verjelo, kajti Hvala je sam orožnikom priznal, da ga je bilo sram iz kolesa stopiti, ker je bil pijan, kar

pa ni bilo res. Sodišče ga je na 14 dni strogega zapora, poostrenega z enim postom in trdim ležiščem vsaki teden obsodilo.

— **Število ranjencev v Zagrebu.** V Zagrebu se nahaja sedaj še 3700 ranjencev.

— **Zelenjava, sočivje, krompir za zimo.** Poljedelsko ministrstvo opozarja, naj prebivalstvo letos posebno obilno preskrbi za zimske zaloge zelenjave, sočivja, krompirja itd., da se nič ne zavrne in v naprej odvrne vsako možno primanjlovanje teh živil spomladi. Letos imamo dobro letino, a radi vojne najbrže ne bo mogoče izvažati gotovih pridelkov kakor druga leta, n. pr. krompirja, fižola, kislega zelja itd. To bi nam pa utegnilo čez zimo in spomladi prav hoditi, kajti radi vojne stanja najbrže ne bomo dobili z Ogrskega, Nemškega in Italije toliko zimske ozir. zgođnje zelenjave in sočivja kakor običajno. Da se torej ne bo delala škoda in bomo za vse slučaje preskrbljeni, naj poljedelske in vrtnarske organizacije in zavodi pouče ljudi, kako se zelenjava, sočivje, prstenine in drugi pridelki s pridom spravijo čez zimo. V južnih deželah naj bi vrhu tega v čim največji meri sejali zimske in zgođnje spomladno zelenjavo.

— **Dva vola in ena krava ukradena.** Čas vojske sta hotela dva tatova izrabiti, A sta morala svoj plen pustiti. — Okoli pol 11. ure ponoči koncem preteklega meseca je hlapec Jernej, Vel. Lašina h. št. 32 slišal bika glasno mukati. Gre gledat, kaj mu je. Dolčas mu je. Dveh voličkov ni več v hlevu. Jernej brž pokliče gospodinjjo. Alarmirava vso vas. Teče mimo št. 18. Hlev odprt. Pokliče tudi to gospodinjjo. Oba gospodarja sta namreč pri vojaki. Zbere se 8 mož. Dva, ki sta lovca, se oborožita vsak s svojo puško. Drugi z vilami. Grejo na razne strani. Hlapec Jernej je našel tatova. Zapodita se vanj. Vržeta ga na tla. Bijeta ga po glavi. Razrežeta mu slamniki. Jernej v smrtnem strahu kriči na ves glas. Kar se nedaleč nekdo oglasi. Namreč gospodar št. 28. Tega sta se pa tatova ustrašila. Lahko sta si mislila, da jih je za tem možem še več drugih. Zbežala sta. Jernej ju ni spoznal, ker je bilo precej temno. A domače razmere na Vel. Lašini so jima bile pač dobro znane. Oba kmeta s.a. v vojski. Zenske se naju bodo pa bale. Tako sta si mislila. A 23letni slabotni hlapec Jernej je rešil svojemu gospodarju njegovo pravico. In tudi sosedu. Za naprej bo pri nas v vsaki vasi vsako noč stražil en mož ali dva, da bodo ljudje lahko mirno spali. Varujte se tatov!

— **Iz ljudskošolske službe.** C. kr. okr. šolski svet v Rudolfovem je imenoval absol. učit. kandidata Antona Pugelj provizoričnim voditeljem - voditeljem na dvorazrednici v Hinjah. — C. kr. šol. svet v Logatcu je imenoval učiteljico Maksimilijano Gros za provizorično učiteljico na štirirazrednici v Zireh.

— **Trije delavci, ki bi šli tudi na deželo in so kmečkega dela vajeni, iščejo dela.** — Jugoslovanska Strokovna Zveza, »Ljudski dom«, Ljubljana.

— **Darovi za Rdeči križ,** poslani našemu upravništvu: Pomočniki Dorničeve tovarne v Lancovem 10 K; Pepca, Cenka in Ana 6 K; Ivan Brodnik, tovarnar, Dunaj, 10 K; Fran Humar, Gradec, 10 K; Georgina Lavrič z Rakeke, 5 K; Anton Bukovec in Helena Lipah, Dobrunje, skupaj 80 vin.; Matilda Piškur, Trebelno, 4 K; Fran Zagar, Trebelno, 10 K; Nežika Zagar, Trebelno, 1 K; Josip Klopčič, Trebelno, 5 K; Avgust Stelzer, Ljubljana, 20 K; Martin Sušnik, Ljubljana, 2 K; Mimica Rak, Smlednik, 1 K; Marija Gabrenja, Rakek, 1 K 40 vin.; Gospa Ivanka Jeglič, zasebnica, Ljubljana, 5 K; po gospodinjci Ceciliji Krek: g. Josip Klovár, podfaktor v Kat. tiskarni, 3 K; Martin Kalan, zasebnik, 10 K.

Razna poročila.

SLIKAR PFANSCHMIDT PADEL.

Berolin, 19. septembra. Znani slikar profesor Kristijan Pfanschmidt je padel na bojišču.

ODLIKOVANI JAPONCI.

Dunaj, 19. septembra. Francoski predsednik Poincare je podelil devetim japonskih častnikom red častne legije.

VELIKODUŠNOST KARDINALA DR. PIFLA.

Dunaj, 19. septembra. (Kor. urad.) Kardinal nadškof dr. Piffl, ki je vojni preskrbi in Rdečemu križu žrtvoval že znatne vsote, je odstopil ranjencem nadškofijski grad v Ober St. Veitu s parkom.

ZNIZANE VOZNE CENE BREZPOSEL-NIM NA JUŽNI ŽELEZNICI.

Dunaj, 19. septembra. (Kor. urad.) Južna železnica dovoljuje tistim osebam in svojem njih rodbin, ki jih spremljajo, katerim delovno mesto nakaže kakšna

taka posredovalnica za delo, ki je pridružena vojni organizaciji, polovično vožnjo.

ANGLEŠKI PARLAMENT ODGODEN.

London, 19. septembra. Angleški parlament je odgoden do 18. oktobra. Postava o homeruli stopi v veljavo.

RUMUNIJA NI ODPOSLALA S POSEBNO MISIJO POSLANCEV DIAMANDIJA IN ISTRATIJA V ITALIJO.

Bukarešt, 19. septembra. (Kor. urad.) Z ozirom na razna poročila izjavlja »Vltorul«, da poslancema Diamandi in Istrati, ki se zdaj nahajata v Italiji, rumunska vlada ni poverila nobene posebne misije.

CAILLAUX RANJEN.

Carigrad, 19. septembra. »Ikdam« poroča, da je bil v bitki pred Parizom ranjen bivši francoski minister Caillaux.

KNEZ WIED SE ODPOVE PRESTOLU.

Monakovo, 19. septembra. Knez Wied pripravlja odpovedno proklamacijo in bo zopet vstopil v nemško armado.

ZDRUŽENE DRŽAVE SPREJELE DELNO VARSTVO SRBSKIH KORISTI V AVSTRO-OGRSKI.

Dunaj, 18. septembra. Nižjeavstrijska trgovska in obrtna zbornica naznanja, da je poslanik ameriških Združenih držav obvestil zunanje ministrstvo, da so ameriški konzulati v Karlovi vseh, v Pragi, Trstu in v Budimpešti sprejeli tudi varstvo nad srbskimi interesi, v kolikor to varstvo spada v delokrog konzulatov. V ostalem ostane varstvo srbskih interesov v rokah kraljevega španskega poslanstva na Dunaju.

FRANCOZI POIZKUSILI ZASTRUPITI NEMŠKEGA GENERALA.

Berolin, 16. septembra. (Kor. urad.) Wolffov urad poroča: Generalni major v. L., poveljnik neke kavalerijske brigade, je izročil 5. septembra dopolodne kemij-skemu preizkuševališču svojega armadnega zbora ostanek kave, zaradi katere je na znakih zastrupljenja obolel. Generalni major je dobil to kavo v neki francoski vasi blizu Luneville. Preiskava je brez vsakega dvoma dokazala, da se je v kavi nahajala arzenikova kislina v taki množini, da bi lahko človeka usmrtila. Generalni major je med tem že ozdravel.

LAŠKI LISTI NA FRANCOSKEM PREPOVEDANI.

Rim, 18. septembra. Italijanski listi so na Francoskem prepovedani. Izvzeta sta samo »Messagero« (Rim) in »Secolo« (Milan).

SAMOUMOR UJETEGA NEMŠKEGA GENERALA?

Geni, 19. septembra. Iz Bordeaux se poroča, da se je usmrtil nemški general Friesz, ki so ga ranjenega Francozi ujeli.

LLOYD GEORGESOV SINOV VOJNI PROSTOVOLJCI.

Rotterdam, 18. septembra. Iz Londona se poroča, da sta vstopila dva sinova Lloyd Georgesa kot prostovoljca v angleško armado.

TIROLSKA MESTO FRANCOSKIH VINI

Bolcan, 18. septembra. Tukajšnja trgovska in obrtna zbornica je naprosila nemške trgovske zbornice, da naj bi nemški gostilničarji mesto francoskih rajši tirolska vina naročali.

General Pau, eden voditeljev francoske armade.

Srbi.

SRBSKI PRINC PREGLEDUJE GRŠKO BRODOVJE.

Princ Arzen Karagjorgjevič je prišel pred kratkim v Solun, da pregleda grško brodogradnjo, ki skoro odpluje.

VOJNA POMOČ SRBIJI.

Zopet je prišlo v Solun precej Rusov, baže da gredo skozi Niš v Rusijo, vendar se domneva, da gredo k srbski vojski. Neki francoski parnik z vojnimi materialom in municijo za Srbijo se pričakuje v Solunu. Transporti moke, riža, sladkorja in suhorja za Srbijo še trajajo.

»ZMAGOVALEC« PRI MITROVICI.

Sofija, 19. septembra. Srbski častni-karski urad poroča, da je podelil kralj Peter generalu Stepanoviću naslov veliki vojvoda in pristavlja, da je bil le še gene-

ral Putnik odlikovan s tem naslovom radi njegovih velikih uspehov v balkanski vojski. General Rennenkampf v mazarinskih jezerih in Stepanović pri Mitrovici sta se res tako »izborna« izkazala, da jima morebiti še belgrajsko vseučilišče podeli častni doktorat.

SRBSKI PESNIK VELIZAR UROŠEVIĆ O NEADVOLNOSTI SRBSKE ARMADE.

Budimpešta, 19. septembra. Med vojnimi vjetniki timoške divizije, ki se nahajajo v taboru pri Kenyermezőju se nahaja tudi slavni srbski pesnik Velizar Urošević. Pesnik se je kot srbski častnik udeležil vojske proti naši državi in spoznal hrabrost naših vojakov pri Mitrovici. Urošević je eden tistih redkih Srbov, ki mu je usoda njegove domovine jasna. Preveva ga narodno čuvstvo, a si ne prikriva, da so Srbijo njeni zli svetovalci v brezno pahnili in je v vojnem vjetništvu tako žalosten kakor le malo njegovih tovarišev. Kljub temu je z nekim našim častnikom odkrito govoril o položaju v Srbiji. Pripovedoval mu je: »V naši armadi je veliko častnikov, ki sedanje vojske nikakor ne odobravajo. Te častnike so terorizirali tisti, ki jim bo svojčas pritiskala zgodovina pečat sramote kot grobokopom srbskega naroda. Del srbskih častnikov se nahaja popolnoma pod ruskim vplivom. Vodi jih ruski polkovnik princ Arzen Karageorgevič, brat kralja Petra, ki je v stalni zvezi z Rusom prijazni častnik. V Srbiji danes že vsak ve, da je za nas vse izgubljeno, da te vojske niso izzvali Srbi, marveč da je bila Srbija le orodje ruske politike. Ruski častniki, ki se nahajajo v Srbiji, sami pripovedujejo, da so se glede na Avstro-Ogrsko zelo motili, ker so z vso gotovostjo pričakovali, da se bodo narodnosti na Ogrskem uprle. Mislili so, da se vrnejo časi, kakršni so bili leta 1848 in da se poruši Ogrska na posledicah notranjih sporov. Ruski izzivalci, ki so nas izdali uničenju, zdaj izjavljajo, da nas zato ne morejo z vojniki in proviantom podpirati, ker se sami v resni nevarnosti nahajajo. Namesto, da bi nas podpirala, nas zdaj Rusija še naprej hujska, da naj Ogrsko z vpadi vznemirjamo. Posledica tega hujskanja je, da se s 5000 tovariši nahajamo tu. Moje srce krvavi, če pomislim, da je moj narod izgubljen. Ko je vojska izbruhnila, smo v osvojenih ozemljih rekrute s silo orožja gnali v vojsko. Tisti vojniki, ki so se udeležili vojske na Balkanu, so se nove vojske najbolj prestrašili. S tako armado ni mogoče voditi vojske. Revščine ni mogoče predstavljati. Vojakom manjka obleke in živil. Anarhija vlada v celi deželi.

Ljubljanske novice.

+ **Jutrišnja posebna izdaja** se bo prodajala zopet po 10 vin., ker je preklican zadnji vladni odlok.

Ij Čast junakom! Včeraj ob 4. uri popoldne se je vršil iz deželne bolnišnice prvi pogreb v Ljubljani umrlega vojaka ranjenca. Pokopali so ogrskega vojaka Polowka. Umrli je daleč od domovine, daleč od svojcev, zato za njegovo krsto ni stopal noben sorodnik. Spremljal ga je oddelek vojakov 17. pešpolka, ki je oddal ob Martinovi cesti častne strele. Za krsto so stopali občinski svetniki S. L. S., na pokopališču so pa samotni grob junaka članice »Slovenske krščanske socialne zveze« obsule s cvetjem. Danes ob pol 2. uri popoldne se je vršil pogreb v Ljubljani umrlega ogrskega vojaka Meinhartha. Klub občinskih svetovalcev S. L. S. je storil na merodajnem mestu korake, da se vsi v Ljubljani umrli ranjenci pokopljejo na skupnem grobišču ter je naprosil deželnega glavarja kranjskega dr. Iv. Šusteršiča, da prevzame predsedstvo odbora, ki se naj sestavi, da se postavi na ljubljanskem pokopališču počivajočim junakom primeren spomenik vsem na severnem in južnem bojišču padlim slovenskim vojakom vseh slovenskih polkov, ki naj še poznim rodovom priča o slovenski hrabrosti in zvestobi do Avstrije.

— **Pogreb barona Schwegla.** Včeraj so pokopali barona Schwegla na njegovi graščini. Pogreba so se med drugimi udeležili zastopnik trgovinskega ministra dr. pl. Schusterja in trgovinskega ministrstva sekcijski svetnik dr. Karminski, ravnatelj avstrijskega trgovinskega muzeja, kranjski deželni predsednik baron Schwarz z gremijem kranjske deželne vlade, zastopniki kranjskega deželnega odbora, ljublj. župan, duhovščina, občinski zastopi in prebivalstvo Gorij in Bleda. Nižjeavstrijsko esk. družbo sta zastopala pri pogrebu gen. ravnatelj Rechwitzer in ravnatelj Stranski.

Ij Z južnega bojišča je te dni prispel v Ljubljano major Artur pl. Gruber.

Ij Koncert na korist »Rdečemu križu« bo jutri ob 8. uri zvečer na vrtu južnega kolodvora.

Ij Tobačne delavke pri viržinkah, I. oddelek, so nabrale za vojaško toplo obleko znesek 82 K 72 vin.

Ij Velikodušen dar. Baron Alfonz pl. Wurzbach je daroval Rdečemu križu 4000 kron.

Ij Umrli so v Ljubljani: Adalbert Weinhardt, pešec 61. pešpolka, 32 let. — Mih. Rivec, kajzar-hiralec, 43 let.

— **Naši junaki.** Pri vojak 17. pešpolka Jankoviču, doma iz Črne vasi pri Ljubljani, so sedaj konstatirali, da ima 14 ran. Kljub temu je pri dobri volji in ni izgubil poguma. Tri kroglice so zadele ob Štefana Gnjezda, posestnika v Jeličnem vrhu. Dve je še prenesel, tretja ga je pa podrla. Zdravi se v Bistrici na Ogrskem (Besztercebanya), pojde pa najbrž še te dni zopet v vojno.

— **Odlikovan slovenski vojak.** Vojak Anton Thaler je bil na bojišču 5. t. m. odlikovan s srebrno hrabrostno svetinjo in to zato, ker se je hrabro boril s kozaki. V neki bitki je branil brzojavno postajo in jo tudi ohranil kljub veliki premoči sovražnikov. Thalerju je čestital sam vojskovodja Auffenberg. Vprašal ga je, kje je doma, in ko mu je odgovoril, da je iz Ljubljane, tedaj je rekel slavni vojskovodja: »Tudi moja soproga je iz Ljubljane.«

Ij Ranjenci v Ljubljani. Na II. državno gimnazijo so prišli na novo sledeči ranjenci: Od 17. pešpolka: Alfonz Neumann, 12. stotnja; Jos. Velikonja, 2. nadom. stotnja; Hinko Lobe, 1. nad. stot.; Franc Jaklič, 8. stot.; Ludovik Petrič, 7. stot.; Avgust Waschte, 1. nad. stot.; B. Ludu, 3. stot.; Andrej Röthel, 14. stot.; Franc Zagodnik, Franc Hochegger 47. pp.; Janez Hočevan, 27. dom. pp., 16. stot.; Karel Phürz, 87. pp., 1. stot.; Albin Vogrin, 87. pp., 4. stot.; Valentin Fria, 7. pp., 10. stot.; Rolmo Kummer, 7. pp., 10. stot.; Robert Pitočker, 7. pp., 9. stot.; Karel Mayer, 27. pp., 24. stot.; Edvard Klier, 27. pp., 9. stot. — V belgijsko vojašnico so na novo prišli: Janez Šuštaršič, 17. pp., 10. stot.; Franc Avbelj, Loški potok, 17. pp., 1. nad. stot.; Mihael Skrajnar, Trebnje, 17. pp., 14. stot.; Anton Kaufmann, 47. pp.; Matija Mosar, 7. pp., 14. stot.; Janez Izola, 7. pp., 5. stot.; Emin Kičin? bvs.-herc. 2. pp., 3. stot.; Redzep Kevljanin 2. bos.-herc. pp.; Bečar Hadžić Muminov, 2. bos.-herc. pp.; Jakov Radič, 3. bos.-herc. pp.; Andrej Jekovec, 27. dom. pp.; Franc Senizza, 8. poljski top. p.; Ilija Kantor, 31. p. lovski bat.; Janez Grom, 8. poljski lovski bat.; Mihael Greinil, 8. poljski lovski bat. — Od včeraj do danes je dospelo zopet 59 lahko ranjenih in bolnih vojakov, ki so bili oddani v domačo oskrbo ali pa poslani v domobransko vojašnico in licej. Kolikor nam je dosedaj znano, se nahaja v Ljubljani 2074 ranjenih in bolnih vojakov.

KAKŠNE »ČASOPISE« BERO VOJAKI NA BOJIŠČU.

V vojski zlasti na bojišču vojak od drugega sveta ne izve veliko. Časopisov ni, pisma prihajajo počasi in redko, edini vir, iz katerega zajema vojak svoje znanje, je »Befehl«. Tam se vse bere, kar je »neobhodno« potrebno, da vojak ve. Tako je bil našim vojakom enkrat prebran ta-le »Befehl«: 3. kompanija ima postaviti stražo. — Papež je umrl. — Nemci so zmagali na severnem Francoskem. — Jutri se dobi kruh in streljivo. — Jutri je velik solnčni mrk.

— **»Ilustrirani Glasnik« in »Slovenec«** se prodaja od danes naprej vsak dan v Spodnji Hrušici v »Našem domu«.

Trdnjava v moderni vojni.

Kakor o moderni vojni z njenimi ogromnimi vojaškimi masami, njenim strelnim orožjem, ki zadeva na velike daljave, z vso njeno različno in komplicirano tehniko, tako napačne in priproste pojme imajo ljudje povetini še danes tudi o trdnjavi in njeni ulogi v današnji vojni. Večiča si trdnjavo še danes predstavlja po zgledu starih trdnjav Vaubanovega sestava z njihovimi okopi, jarki, bastijami in meter debelimi kamenitimi zidovi s strelnimi linami itd. Vse to pa nima z današnjimi trdnjavskimi zgradbami in njihovimi ogromnimi v zemlji zakopanimi utrdbenimi pasovi skoraj nič opraviti. Ker igrajo v sedanjih vojni trdnjave (Pariz, Antwerpen) veliko vlogo, ne bo odveč, ako navedemo nekaj bistvenih pojasnil o trdnjavi iz knjige generala pl. Bernhardija »O današnji vojni«, o čemer bomo omenjeno, da se Bernhardi sam večinoma omejuje na izvajanja bivšega voditelja celokupnega nemškega trdnjavstva, generala pl. Beseler.

Večinoma prevladuje mnenje, da so trdnjave le sredstvo brambe, pasivne brambe celo; saj so izprva nedvoumno izšle iz potrebe krajevne obrambe. Zelo bi

se pa motil, kdor bi pomen trdnjave v moderni vojni tudi meril s tem omejenim merilom.

Kakor se je vojna sama iz priprostitih začetkov razvila v bojno delovanje ogromnega in skrajno zapletenega mehanizma, tako je tudi trdnjava že davno izgubila omejeni značaj krajevnega varstva in pomožnega sredstva gole brambe; danes marveč vsebuje znatno operativno vrednost v celokupni zvezi modernega vojevanja.

Predvsem bodi ugotovljeno, da ima trdnjava v gotovih okoliščinah tudi danes še lahko izključno defenziven pomen. Kjer gre strateško zgolj za brambo, morejo trdnjave, ki so v brambni fronti porazdeljene, bistveno in močno podpirati odpor armad. Same zapirajo velik prostor in razbremenjujejo s tem poljsko armado, kateri služijo obenem kot krilna opora in varen kraj za zaloge.

Ako je po drugi strani armada prisiljena k umikanju, potem morejo obmejne trdnjave sovražnika zadrževati, preprečiti njegov sunek za umikajočo se armado ter sploh skrajno ovirati njegovo ofenzivo. To gledišče je v svojih okrajnih konsekvencah dovedlo celo do misli graditi obmejne utrdbe na ta način, da tvorijo nepretrgano frontno črto. Ker se krogi, kamor seže učinek posameznih zgradb, medsebojno sekajo, se dejansko lahko ustvari zvezna barijera proti invaziji, v kateri vse točke obvladujejo z artiljerijskim ognjem. Seveda oklepa taka ureditev tudi vse napake in slabosti, ki so lastne razsežni kordonski razpostavi: Razdelitev moči na dolgi fronti na same posamezne postojanke, ki se ne morejo združiti za boj. Na ta način je takorekoč cela bramba prisiljena k napačnim odredbam.

Tudi krajevno varstvo samo na sebi ni popolnoma izključeno iz defenzivnih nalog trdnjav. Ako se v kakem mestu nahajajo vojaške delavnice ali so nakopičene velike zaloge potrebščin, ako se v območju kakega kraja nahajajo važna železniška križišča ali če vodijo železnice in druge važne prometne ceste po trdo zgrajenih mostovih čez velike reke, utegne biti potrebno in koristno, da se taki kraji zavarujejo z utrdbami in tako za vse slučaje zagotovijo varnost v njih in krog njih nahajajočih se ustanov, zgradb in nujnih potrebščin. Končno je lahko utrditev kakega kraja v zgolj obrambne svrhe potrebna tudi iz zoirov na moralčno vrednost njegove posesti.

Četudi je pa v gotovih okoliščinah izredno velike važnosti, da se obdrži kak utrjen kraj, ima na drugi strani general pl. Beseler vendar-le prav, ko pravi, da bo v bodoče padec kake trdnjave komaj še kdaj odločil izid kake vojne. Usoda kakega naroda se nikakor ne more odločiti s posestjo kakega kraja, pa naj bo ta sam na sebi še tako važen, ali se za takega smatra. Okolnost, da je l. 1870/71. odpor Francije prenehal, ko je padel Pariz, ne more služiti kot protidokaz. Predvsem je bil pomen Pariza za Francosko čisto nenavaden. Vsi življenjski interesi in duševne sile francoskega naroda so bile tako zelo osredotočene in združene v Parizu, kakor tega ni najti v nobeni drugi deželi. Tudi je bil velik del francoske armade v Parizu obkrojen ter je bil za državo izgubljen, ko se je Pariz udal. Ta zadnja okolnost in pa porazi provincialnih armad na zapadu severu in jugovzhodu Francije so bili prav za prav odločilni. Če bi imela Francija, ko je Pariz padel, še znatno armadno moč na odprtem polju, bi bil njen odpor lahko še dalje trajal.

Kako brezpomembna je v gotovih okoliščinah izguba glavnega mesta, nam priča burska vojna. Ko je padla Pretoria, glavno mesto in edina takomenovana trdnjava v Transvaalu, in so si Angleži osvojili celo deželo, so Buri še skoro dve leti nadaljevali vojno in izšli iz nje nezmagani. Duša ljudstva se mora zmagati in upogniti, da se doseže zmaga. Za ta uspeh pa more biti odločilna posest kake trdnjave le v najredkejših izjemnih slučajih in vselej samo posredno. V poljskem boju in ne v boju za trdnjave leži danes odločitev bolj kakor kdaj prej. To je dano samo posebi v sami naravi moderne vojne, ki se ne vodi več kakor preje v omejene svrhe in na omejenem vojnem pozorišču, marveč predstavlja silno borbo celih ljudstev, borbo fizičnih, duševnih in moralčnih sil, v kateri ne odločajo materialne moči, marveč nevidljive sile, ki se na dajo tehtati.

Vojnodoločilnega pomena torej danes trdnjava v velikih državah nima, in armada, ki bi se hotela omejiti na defenzivno brambo za jarki in okopi, bi slabo razumela bistvo moderne vojne. Zato je tudi nepretrgano utrditev meje označiti za zmoto. Nasprotno pa ni nemogoče, marveč celo priporočljivo, da se mejne utrdbe izkoristijo v svrhe poljske vojne, predvsem v ofenzivnem smislu. To pa treba vedno imeti pred očmi.

V začetku kake vojne, v dobi zbiranja in razvrščanja, je naloga trdnjav vseakoli zgolj defenzivna, v gori opisanem smislu opora strateške brambe. Mejne utrdbe podpirajo v tej dobi mejno varstvo, ne kot

črta zatvornih fortov ali celo kot kitajski zid, marveč tako, da nudijo zanesljivo varstvo najvažnejšim cestnim in železniškim križiščem, prehodom čez reke in gorskim prelazom. Kolikor hitreje začne to varstvo učinkovati, toliko bolje podpira težavne in mnogostranske naloge obmejnih čet: varstva potrebna mejna črta se zoži, neposredno so zavarovane najvažnejše mejne točke ali proge in obmejne varnostne čete lahko hitro dobe močno podporo ali pa varno oporo.

S tem začetnim zgolj defenzivnim udejstvovanjem pa pomen mejnih utrdb še nikakor ni izčrpan. Če gre naprej za to, da se zavaruje mobilizacija in razvrstitev čet, je treba potem, ko je to izvršeno, držati odprta vrata za vhod v sovražnikovo deželo, in to posebno ondi, kjer tvorijo mejo velike reke ali manjše vode ali jo v majhni oddaljenosti spremljajo. Kritičnost prehoda čez večjo ali manjšo reko, morda pred očmi sovražnika s prostranimi in na daleč učinkujočimi predmostji če že ne odpravi, pa vsaj zmanjša: varna in nemotena zveza z bregovi je v takih okoliščinah prvi korak k krepi ofenzivi. Ofenzivna vrednost trdnjave pa ni morda omejena samo na take posebne razmere, marveč je veliko splošnejša.

Če hoče kak napadalec v neki gotovi smeri prodirati, da bi na tej točki vodil boj s premočjo, more k taki ofenzivi nasproti enako vrednemu ali celo močnejšemu sovražniku le na ta način dobiti zadostnih sil, da na drugem mestu štedi z močmi. Na tako oslabljenih frontah se je treba odločilnemu boju izogibati in skušati sovražnika zadržati, bodisi da odpove kako strateško krilo, bodisi s trdovratno brambo, opirajočo se na ugoden teren. In tu stopi v svojo veljavo trdnjava. Njeno bistvo je v tem, da zahteva od sovražnika veliko več sil proti sebi, nego jih potrebuje sama za obrambo. Na strateških frontah tedaj, ki se morajo vzdržati s slabimi močmi, tvori trdnjava bistveno sredstvo za obrambo in v danih okoliščinah omogočuje s tem na drugem mestu ofenzivo, ki stremi za odločitvijo. Tej nalogi pa more samo tedaj zadostiti, ako v resnici veže sovražnikove moči, ki so izdatno večje nega njena lastna posadka, ako je sovražnik ne more pustiti ob strani in se tudi ne more zadovoljiti s tem, da bi jo dal zastražiti z manjšimi oddelki. Trdnjava sama mora tedaj imeti gotovo ofenzivno moč, ki sovražnika prisili, da postavi proti njej veliko večje brambne sile, na drugi strani pa mora kriti objekte, katerih posest bi bila za sovražnika velikega operativnega pomena, tako da se res trudi, da bi se jih polastil. To zadnje se doseže s tem, da se izbere primerne točke, ki se utrdijo, prvo pa je odvisno od načina utrditve in oborožbe.

Generalni zemljevid **Evropskega bojišča** s poštnino vred 1 K 10 v.

Zemljevid **srednje Evrope**, merilo 1 : 5.000.000 z raznimi statističnimi podatki o prebivalstvu in vojni moči posameznih držav s poštnino vred 1 K 30 vin.

Zemljevid **Evrope**, merilo 1 : 7.500.000 s poštnino vred 2 K 60 v.

Zemljevid **Nemško - francoskega bojišča**, merilo 1 : 800.000 (Peuker) s poštnino vred 2 K 50 vin., je zelo fin zemljevid.

Zemljevid **Nemško - francoskega bojišča**, merilo 1 : 600.000, s poštnino 1 K 40 vin.

Zemljevid **Avstrijsko - ruskega bojišča**, merilo 1 : 1.000.000, s poštnino 1 K 30 vin.

Zemljevid **zahodno Ruskega bojišča**, merilo 1 : 2.000.000, obsega vso zahodno Rusijo, vzhodno Avstrijo in del Rumunije in Nemčije, s poštnino vred 2 K 60 vin.

Zemljevid **svetovnega prometa**, 3. natis, merilo 1 : 45.000.000 z raznimi statističnimi podatki za vse države na svetu s poštnino 2 K 70 vin. Ta zemljevid ima tudi odobrenje od c. kr. ministrstva za bogočastje in pouk.

Zemljevid **Srbije, Črne gore in drugih Balkanskih držav**, merilo 1 : 250.000 velja 2 K.

Ta zemljevid damo brezplačno vsakemu, ki naroči knjigo »Vojska na Balkanu«, spisala c. kr. profesorja dr. F. Šarabon in A. Sušnik. Cena za elegant. broš. knjigo je 6 K 50 vin. Knjiga je zelo zanimiva in poučna in bogato opremljena s slikami, načrti, zemljevidi in tabelami. Kdor ima že zemljevid Srbije si lahko knjigo še naroči in mu je treba doplačati samo še 4 K 50 vin. za broširan izvod.

KATOLIŠKA BUKVARNA v Ljubljani.

Išče se

mesečna soba s hrano

za gospo z 2 letno deklico, katera bi bila čez dan za oskrbovati. — Ponudbe je pošiljati na Armilč, Gosposka ulica št. 6, III. nadst. 2783.

Zahvala.

Za vse prirčne dokaze odkritega so-
žalotja, ki so nam došli povodom smrti
našega iskreno ljubljeneč očeta, starega
očeta in tasta, gospoda

Franc Prijatelja

posestnika in trgovca

se tem potom najprirčneje zahvaljujemo
vsem sorodnikom, prijateljem in znancom,
posebno še milost. g. proštu dr. S. Elbertu,
preč. duhovščini, ču usmiljenim bratom
in sestram, kakor tudi vsem sprijem-
valcem in darovalcem vencev.

Novo Mesto, 18. septembra 1914.

2771 Žalnoča rodbina Rozman.

Zaradi smrti gospodarjeve se odda takoj v
najem v št. Vidu pri Ljubljani enonadstropna

HIŠA

ali tudi posamezno stanovanje. Pred hišo je vrt
za zelenjavo. 2760 3

Več o tem se izve pri Ani Porenta v št. Vidu
pri Ljubljani št. 61.

DEKLICE

iz boljše hiše se sprejmejo na dobro
hrano in lepo Glasovir v hiši.
stanovanje. — Natančnejša pojasnila pri gosp. Antoniji
Kasch, Gosposka ul. 4, II. nadst. desno.

Izvežban

organist

(Cecilijanec) išče službe. — Naslov pove
upravnistvo „Slovenca“ pod šteč. 2772.
(Znamka!) 2772

Deželnodedščno posestvo

gradič z gospodarskimi poslopji in ca. 40 oralov
zemljišč, največ zasajeni gozdi, lepozvišana lega,
solnčnato, toda brez prahu, 10 min. od kolodvora
Dol. železnice, krasna, zdrava okolica, — je zelo
ugodno prodati. Tačasno najugodnejše naložilo ka-
pitala. Kupne pogodbe se prosa pod »Deželno-
dedščno posestvo 2786« na upravo tega lista.

Pritlična hiša

v mestu ali predmestju v Ljubljani s 3 ali z
4 sobami, kuhinjo in pritliklinami, z ograjenim
vrtom in dvoriščem, oziroma stanovanje zgoraj
navedenim prostorom primerno, se išče v na-
lem. — Ponudbe se prosa pod »Hiša št. 40« na
upravnistvo „Slovenca“. 2679

Sode

dobro ovinjene, stare in nove, male in velike,
ima na prodaj IV. BUGGENIG, sodar, mojster,
Ljubljana, Cesta na Rudolfovno železnico št. 7.

**Najcenejši nakupni vir
volne za pletenje**

vseh kakovosti.

Izdelovanje životnih pasov,
nogavic, snežnih čepic,
zimskih zapestk in
kolenogre cev.

Toni Jager

Ljubljana, Židovska ulica 5.

2761

Ema Šinkovec

Ljubljana, Stari trg št. 8

priporoča svojo raznovrstno zalogo
perila, bluz,

pletenin domačega izdelka
ter potrebščin za šivilje.

Podpletanje nogavic.

Najnižje cene. — Točna postrežba.

2788

Telefonska postaja

se proti primerni odškodnini želi prevzeti. Nazna-
nilo se prosa pod »Telefonska postaja 2787« na
upravo tega lista.

Ivan Gržinič, trgovec, p. Roč-Istra, Hum

priporoča svojo veliko zalogo

vina in brinja.

Vzorci na zahtevo franko. Cena po dogovoru.

2773

Mladika.

Vpisovanje na ljudski šoli „Mladika“
bode 1. oktobra t. l. od 9. do 12. ure do-
poldne. Vpisovalo se bode v pritlikju

Narodnega doma.

Šolsko leto 1914/15 se prične dne 3. ok-
tobra t. l. s slovesno službo božjo v
Trnovski cerkvi.

2782

Vodstvo.

Ana Busbach roj. Kollmann javlja v svojem imenu kakor tudi v
imenu svojega sina Eriha ter vseh ostalih sorodnikov tužno vest, da je
njen iskreno ljubljeneč, dobri soprog, ozi. oče, sin, brat, stric ter svak, gospod

Engelbert Busbach

c. kr. stotnik domobranskega pešpolka Dunaj št. 1

dne 26. avgusta t. l. našel junaško smrt na severnem bojišču.

Dunaj, meseca septembra 1914.

2775

Trgovsko učilišče in vzgojevališče v Ljubljani.

Šolsko leto 1914/15 se prične dne 3. novembra 1914.

Vpisovanja za sprejem zunanjih gojencev se vrše od 29. oktobra
pričenši od 9. do 12. ure dopoldne in od 3. do 5. ure popoldne.

2780

Artur Mahr, ravnatelj.

Veletrgovina z železnino „Merkur“**P. Majdič, Celje**

se priporoča za naročila vsako-
vrstne železnine in v to stroko spa-
dajočih predmetov. 2784 4

Objava.

Tem potom dajemo na splošno znanje, da je glasom rudokopne
listine, ki jo je potrdila rudarska oblast, in glasom rudniških pravil, po-
trjenih po rudarski oblasti, kakor tudi glasom pooblastila, ki se nahaja
pri rudarski oblasti in pri c. kr. deželnem sodišču v Ljubljani (rudarska
knjiga), samo podpisani upravičen sklepati pravnoveljavne pogodbe v
imenu Antimon-rudnikov v Trojani. Pogodbe, ki bi jih sklenile druge
osebe, se ne pripoznajo.

Antimon-rudniki, Trojana.

Mihael Glaesener l. r.,
rudniški ravnatelj.

NAZNANILO.

Podpisana si dovoljujem uljudno
naznanjati, da sem prodala svojo
modistovsko obrt, ki sem jo oskrbo-
vala v Ljubljani, Mestni trg št. 7,
pod imenom

A. Cerer-Mildner

gospodični Pavli Barborič. Ob tej
priliki se najiskrenejše zahvaljujem
za zaupanje in naklonenost, izka-
zano mi v tako obilni meri, ter pro-
sim, da bi isto blagovoliti ohraniti
tudi moji naslednici.

Z odličnim spoštovanjem

A. Cerer-Mildner.

Ljubljana v septembru 1914.

Z ozirom na predstaječo izjavo pod-
pisana najuljudnejše naznanjam, da sem
prevzela modistovsko obrt gosp. A. Cerer-
Mildner v Ljubljani, Mestni trg št. 7, ter
bodem isto ravnotam nadaljevala pod ime-
nom

**A. Mildner
nasl. P. Barborič.**

Usojam si tedaj, se najtopleje priporočiti
velečenjenim damam v blagohotno naklo-
njenost. Imela bodem v zalogi vedno veliko
najmodernejših nakinčanih in praznih klob-
ukov, cvetic, peres in vseh v to stroko spa-
dajočih potrebščin, kakor tudi cerkvenih
cvtic, dalje veliko izbiri žalnih klobukov
najnovejših oblik. Vsakovrstna popravlja
bodem izvrševala točno, okusno in kolikor
mogoče po nizki ceni.

Z velespoštovanjem

Pavla Barborič

A. Mildner nasl.

Ljubljana v septembru 1914.

Trgovska pomočnica

išče mesta v modni ali v špecerjski trgo-
vini. Sprejme tudi sicer kaj primernečega.
Najraje tu v mestu. Naslov pove uprava
lista pod št. 2777. 2777

Vpokojen gospod išče

2776

stanovanje in hrano

pri dobri gospodinji, tudi na deželi. Pojas-
nila naznaniti pismeno do 27. t. m. poštno
ležeče pod: „Franko št. 50, Ljubljana.“

Prodajalka

2779

špecerjske in manufaktorne stroke,
z večletno prakso, dobra računarica,
želi mesta v kakoršnikoli trgovini
Sprejme tudi mesto blagajničarke. Na-
stopi takoj ali pozneje. Oferte pod
„Vestna 2779“ na upravo tega lista.

Trezen,

oženjen

šofer

išče stalne službe.

Nastopi takoj. Naslov MIHAEL KUMER,
Gorica, Via Trio Castello 27/II. 2790

Prodajo se 3 mladi

lovski psi, prepelčariji,

samci, 2 in pol meseca stari, zajamčena izvrstna
pasma, komad po K 20.—. KAROL MOSER,
Prekopa pri št. Jerneju, Dolenjsko. 2789

Trgovski vajenec

se sprejme takoj pri tvrdki K. Werli, trgovina špe-
cerije in železnine v Cerkljici. 2748

Zrele, sveže

češplje in hruške

(tepke), kupuje in plača po najboljši ceni

M. ROSNER & Co.

veležanljarna sadja v Ljubljani,
zraven pivovarne „Union“. 2350

Stanovanja

Prvo nadstropje, 3 sobe itd. in podpritlikje, 1 soba
itd. se zelo ugodno odda v prijazni Novi ulici 3.

Razpiše se služba

organista in cerkovnika.

Plača po dogovoru. Naslov pove uprava „Slovenca“
pod št. 2745. (Znamka za odgovor.) 3

Kuharica

z dobrimi spričevali

išče službe v Ljubljani.

Naslov pove upravnistvo lista pod št. 2759.

Posojilniški uradnik

vešč slovenščine, nemščine in italijanščine,
ubogih starišev sin, išče službo pri poso-
jilnicah ali gospodarskih zadrugah, če mo-
goče tudi na deželi. Naslov pove uprava
„Slovenca“ pod šteč. 2766. (Znamka!) 3

Cešplje ali slive.

Več vagonov lepih, obče slovečih
spodnjestajerskih in hrvaških sliv
ali češpelj za žganjarije ima naprodaj

And. Krošelj,

Dobova, Spod. Štajersko.

Blago se lahko naloži v odprtem
vagonu, ali pa če naročnik pošlje
posodo in to le proti naročilu.
Cena po dogovoru. 2764

Kako in kedar se prostovoljno ustavi boj

V »Grazer Tagblattu« priobčuje neki strokovnjak naslednji članek:—

V bitkah sedanje vojne se je opetovano pripetilo, da je kak vrhovni poveljnik prostovoljno ustavil boj na kakem bojišču in ni dopustil, da bi se izvojeval do konca. Tako so Avstrijci v prvi bitki pri Lvovu prostovoljno izpraznili mesto Lvov in pred njim ležeče postojanke in se pomaknili nazaj na dalje zadaj ležeče postojanke. Isto se je sedaj zgodilo pri Lvovu, ko je cela avstrijska armada prostovoljno pretrgala boj in se pomaknila nazaj. Začetkom vojne je prvi nemški armadni zbor v Vzhodni Prusiji, ki se je zmagovito boril proti Rusom, opustil boj in se pomaknil nazaj, ko je dospelo poročilo o prodiranju sovražnih sil, ki so ogrožale krilo in umikalno črto. Ravno tako je nedavno desno krilo nemške armade v bitki na Marni vzhodno od Pariza, kljub temu, da je bilo v bojih zmagovito, opustilo boj in se pomaknilo nazaj, da prepreči krilno obkolitev.

Ustaviti boj sredi razvoja je ena najtežjih nalog, ki se stavijo na kakega voditelja čet, posebno ker je izpeljava te naloge bistveno odvisna od nasprotnika. Vedno je vprašanje, da-li bo nasprotnik dopustil tako izločitev iz njegovega stika in tako pretrganje boja. Značilno za pretrganje boja je to, da se samo na sebi ne izvrši pod neposrednim pritiskom sovražnikovega vspeha, marveč temelji na svobodnem sklepu najvišjega vojnega voditelja. Redno se izvrši tedaj, ako je le-ta prišel do prepričanja, da bi nadaljno vztrajanje in bojevanje po vsej priliki dovedlo do poraza. Presoja, da-li je slučaj dejansko tak, da-li ustavev začetega boja odgovarja taktičnemu in stratežičnemu položaju in da-li je to še sploh mogoče izvesti, bo v večini slučajev zelo težka. Odločitev je zelo odvisna od vojskovodjevega značaja. Gotovo je pa, da se pravi vojskovodja kljub vsej svoji energiji ne bo zagrizel na enkrat napravljeni načrt, marveč se bo od njega oddaljil, ako to zahteva splošni položaj.

Možnost ustavitvi boj je pač vselej bistveno odvisna od taktičnega položaja. Ta možnost je dana v začetku, ko je še razmeroma malo sil zapletenih v boj; dokaj težja je stvar, kadar so porabljene že tudi zadnje rezerve. Ustavitev je lažje izpeljati, ako se je preje dosegla zmaga ali pa vsaj delen uspeh, kakor pa če je bila preje četa tepena. Najlažje se stvar izpelje ponoči, ko sovražnik ne opazi uvodnega gibanja in boj sploh počiva. V dosedanjih bitkah so se boji ustavili navadno po uspehu nad sovražnikom, tako pri I. armadnem zboru v Vzhodni Prusiji, pri desnem nemškem krilu v bitki pri Marni in sedaj v Lvovski bitki po boju na grodeški cesti. V vseh teh bojih je bil sovražnik tako pretresen, da si prvi hip ni upal slediti, tako, da se je pomikanje nazaj lahko neovirano izvršilo.

Sklep ustavitvi boj mora vsikdar iziti edino-le od najvišjega poveljnika, nikdar pa od čete same ali kakega podpoveljnika. Ako je le-ta prisiljen iti nazaj, potem se ne more več govoriti o ustavitvi boja. Potem je to kratko in malo — umikanje. Sklep za ustavitve se navadno stori na podlagi poročil o dohodu novih sovražnih sil, o ogroženju kril ali iz skrbi za varstvo zvez v ozadju. Zlasti odločuje poročilo o dohodu novih sovražnih ojačenj, katerim se vodja ne čuti več kos. Kakor nerad se vodja odloči za povelje k umikanju, je to vendar velikokrat med dvema zlima — manjše. Vsi veliki vojskovodje so se od časa do časa posluževali tega sredstva, da so se izvlekli iz neugodnega položaja, tako n. pr. Napoleon v bitki pri Aspernu (22. maja 1809) in pri Arcis-sur-Aube 1. 1814. in general Tann 1. 1870 pri Coulmiersu.

Težave ustavitvi boj so se v moderni vojni z njeno ogromno prostorno razsežnostjo zelo pomnožile, ker voditelj ne more več natančno pregledati celega položaja. Zato tudi ne more vedeti, da-li je njegovo povelje za ustavljenje boja še na vseh točkah izpeljivo. Ako sovražnik premočno pritiska, se pretrganje bojev lahko izpremeni v umikanje, ki se niti več ne razlikuje od poraza. Ustaviti boj je torej dandanašnji veliko težja naloga nego je bila nekdanj. Kjer se posreči, priča, da je vrhovni poveljnik položaj pravilno presodil, da poveljniki vseh stopenj popolnoma obvladujejo čete ter da je sovražnik zelo oslavljen.

Ženitna ponudba

Državni uradnik se želi seznaniti radi ženitve z lepo mlado Belokranjico. Dopolni, če mogoče, s sliko pod »Dom 2749« na upravništvo Slovenca.

Ustanovljeno 1845.

Parno barvarstvo
ter kemično čiščenje in
snaženje oblek.

Apretura sukna.

Jos. Reich

Poljanski nasip — Ozka ulica št. 4.

Sprejemališče

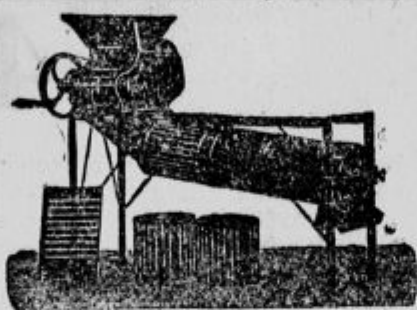
Selenburgova ulica št. 3.

Postrežba točna. Solidne cene.

Sprejmejo se

dijaki

na stanovanje. — Zračno in prostorno stanovanje. Vrt na razpolago. Naslov na upravo »Slovenca« pod št. 2750.

vost, priporoča znana domača razpošiljalnica poljedelskih strojev

Fr. STUPICA, Ljubljana.

Največja zaloga železnine, orodja, strojev za industrijo, stavbnega materiala itd. Cene nizke! Postrežba točna. Ceniki interesentom brezplačno na razpolago.

Mlatilnice
Vratila
Čistilnice
Trijerje
Mline
za moko

ter najboljše
zajamčene

čistilnice (trijerje) za čiščenje

žita in kotle za žganje, kakor tudi vsakovrstne

druge predmete za gospodarstvo v najboljši kako-

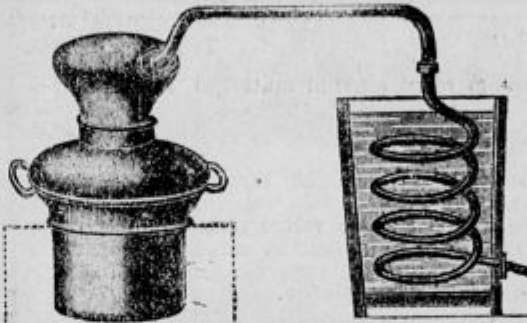
Stiskaln. za sa-
dje in grozdje
Stiskalnice za
seno
Motorje
Slamorenice

Reporeznice
Brzoparilnice
Gnojnične čr-
palke
itd., itd.

čistilnice (trijerje) za čiščenje

žita in kotle za žganje, kakor tudi vsakovrstne

druge predmete za gospodarstvo v najboljši kako-

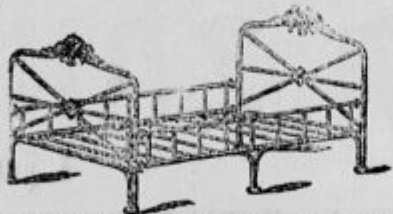
Štefan Nagy

trgovina z železnino
Ljubljana

Vodnikov trg št. 5

priporoča svojo veliko in bogato zalogo železa, železnine, cinka in pocinkane pločevine, okov za stavbe kakor tudi štedilnikov, sesalk, cevi za vodovode, brzoparilnikov, cementa in bičja za štukature.

Specijalni oddelek za pohištvo in kuhinjsko posodo, omarice za led in sladoled, sesalke za meso, stroje za surovo maslo, samovarje na špirit in petrolej. — Železne postelje vsake vrste, vrtnice mizice in klopi, denarne kasete kakor tudi vse v to stroko spadajoče predmete najboljše kakovosti in po najnižjih cenah, dobite edinole pri tej tvrdki.

Pri nakupu različenega manufakturnega blaga, se blagovolite obrniti na tvrdko

A. & E. Skabernè,

Mestni trg 10.

Na debelo in drobno!

obstoja od leta 1883.

Prejeto nizke cene!

MARIJA SATTNER

Ljubljana, Dunajska cesta 17, II. stop., II. nadstr. (Medljarova hiša).

se priporoča prečastiti duhovščini za

izdelovanje cerkvenih paramentov.

Izdeluje cele ornate, kazule v vseh liturgičnih barvah pluvijale, obhajilne burze, stole in vse za službo božjo potrebne stvari, prosto in najfinije, kakor se glasi naročilo, v svilnatem in zlatem vezenju. — Izdeluje tudi

bandera in baldahine

ter izvršuje vsakovrstno cerkveno perilo iz pristnega platna. — Vporablja samo dobro blago, cene po mogočnosti nizke, zagotavlja trpežno, vestno delo in hitro postrežbo. — Prenovljenje starih paramentov tudi radovoljno prevzame.

13

Kje pustite brusiti?

Ivan Kraigher

Židovska ulica št. 4

je prvi umetni in fini brusar. Brusi stroje za striženje las in konjskih griv z elektr. obratom. Prodaja tudi najfinejše britve, škarje, nože in drugo.

Ker nimam nikakega pomočnika in raznašalca, prosim cenj. odjemalce, da sami prinese delo v mojo delavnico. 3751

Edina primoraka

tovarna dvokoles

»Tribuna«

Gorica, Tržaška ul.

28, prej pivovarna

Gorjup.

Velika eksportna za-

loga dvokoles, šivalnih in kmetijskih strojev, gra-

mačionov, orkestrijonov itd. itd. 1190

F. BATJEL

Gorica, Stolina ulica št. 2-4.

Prodaja na obroke. Ceniki franco.

Trgovski vajenec

se sprejme takoj v trgovino z mešanim blagom pri Leopoldu Knez-u v št. Jarju pri Radečah. 2767

Gumijevi plašči

so zopet ceneji in sicer vže od K 11-50 naprej.

Šolske obleke

za dečke in deklice ter ravnokar došla najnovejša 2753 3

Jesenska in zimska konfekcija

za dame in gospode v veliki izbiri, po znano najnižjih cenah.

Ljubljansko skladišče oblek O. Bernatović

Ljubljana, Mestni trg št. 5-6.

Trgovski učenec

dobrih poštenih staršev, star 14-15 let, se takoj sprejme v večjo trgovino z mešanim blagom na Notranjskem. Naslov pove uprava pod št. 2733.

Kantina Corazza

Levada (Istra)

601

VINO

belo, črno in šiljer lastnega pridelka se pošilja po jako ugodni ceni. Za pristnost se jamči.

Absolvent obrtne šole

Išče primerne mesto. Najraje sprejme mesto risarja. Nastop lahko takoj. Sprejema tudi kiparska dela. Naslov pove uprava lista pod št. 2758.

VINSKI SODI

v veliki množini, razne velikosti, skoraj novi, dalje sesalka za pretakanje vina z 20 m dolgo cevjo je naprodaj v Trnovem št. 11, Notranjsko. Pripravno za trgovca začetnika. 2632

Idilična vila

elegantno opremljena, 8 stanovalnih prostorov, lep vrt, se proda za 45.000 K. Ponudbe pod »E. 45« na upravništvo »Slovenca«. 2723 3

VINO

je zelo poceni, ker je še mnogo starega in se bliža novo. Kdor ga želi naročiti, naj se obrne na 2103

Ano Maljavac, Roč-Istra.

Sanatorij Elizabetišče

za notranje, kirurške in ženske bolezni (bol. po strežba sester križark).

Prosta izbira zdravnikov. — Cene zmerne. V sanatoriju moderno kopališče z vsemi zdravilnim pripomočki.

Poljanska c. 16.

Telefon št. 141

Pritlična hiša

v mestu ali predmestju v Ljubljani z 3 ali 4 sobami, kuhinjo in pritliklami, z ograje-nim vrtom in dvoriščem, oziroma stanovanje zgoraj navedenim prostoro primerno, se išče v najem.

Ponudbe se prosí pod: Hiša št. 400 poštno le-žeče Ljubljana. 2679 6

Zaloga pohištva in tapetniškega blaga.

Mizarstvo.

Povolna spalna
oprava za 2 osebi
zgotovljena iz tu-
ali inozemskega
oreha ali hrasta z
marmorjem in og-
ledalom

Jamči se za so-
lidno delo.

Cene
konkurenčne.

Zahtevajte najnovejši
katalog, kateri obsega
nad 300 modernih slik.

350 K

J. Pogačnik

Ljubljana, Marije Terezije cesta 13-18.

Največja in
najstarejša tovarna lončenih pečij in raznih lončenih izdelkov

Avg. Drelse v Ljubljani

Mnogokrat odlikovana.

Mnogokrat odlikovana

Priporoča se slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini v naročila na

štedilna ognjišča in peči

preproste in najfinejše, izvršene v poljubnih modernih barvah in vzorcih
najbolj strokovnjaški, solidno in trpežno po najnižjih cenah. Zupništem
samostanom in šolam dovoljujem znaten popust. Ilustr. ceniki so na razpolago

P. n.

Telefon šte. 283.

Podpisani naznanjam, da imam letos v zalogi razni stavbni material. Posebno opo-
zarjam, da imam večjo zalogo

cevi iz kamenine

iz najboljšje tvornice Hruschauer, kakor tudi cementne cevi v različnih dimenzijah, cementne
in samolne plošče, štorje ter razne vrste izolacijskih tvarin.

Pri naročilih zadostuje, da se mi za kamene cevi navede višina nadstropij, oziroma
hiše, pri vlažnih stenah in raznih izolacijah množina kvadratnih metrov stene, za tlak obris
prostora itd.

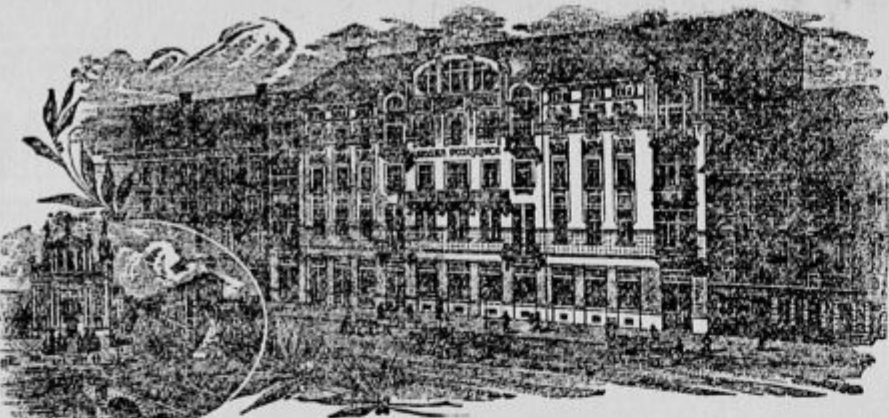
Vsa strokovna navodila in proračuni za naročnike brezplačno.

Veselošpovanjem

Stavbna tvrdka Ivan Ogrin, Ljubljana

Gruberjevo nabrežje šte. 8.

960

Najboljša in najsigurnejša
prilika za štedenje!

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Ljubljana, Miklošičeva cesta šte. 6, pritličje, v lastni
hiši nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge in vloge v
tekočem računu, za katere jamčijo
ne samo njeni zadržniki temveč

tudi cela dežela Kranjska

ter jih obrestuje po 4³/₄% brez
kakega odbitka, tako da sprejme
vložnik od vsakih vloženih 100 K
čistih obresti 4.75 kron na leto.
Stanje vlog je bilo koncem marca
1913 čez 22 milijonov kron. Za
nalaganje po pošti so poštnohnan.
položnice brezplačno na razpolago.

Natelsivo.

430
440

430
440

Najhitrejša in najsigurnejša
vožnja v
Ameriko
je z ekspresnimi
cesarskimi brzoparniki: »Kai-
ser Wilhelm d. II.«, »Kaiser
Wilhelm d. Gr.«, »Kronprinz
Wilhelm«, »Kronprinzessin Cecilie« in z največjimi brzoparniki: »Prinz
Friedrich Wilhelm«, »George Washington«, »Columbus« itd. Vožnja 5—6 dni.

Posebno opozarjam na novo vpeljane kajute (kabine) III. razreda. V teh je prostora za
2, 4 do 6 oseb; opremljene so čim najudobneje. Potniki dobivajo v posebnih jedilnih
dvoranah ob pograjenih mizah izborna hrana. Na razpolago imajo poleg družabnih in
kardinalnih salonov tudi posebni šetalni krov, kopelji itd. Na krovu jim igra vsak drugi
dan godba. — Odhod potnikov iz Ljubljane vsak tork in četrtek.

Potnik, ki kupi pri meni vozni list, dobi v pristanišču brezplačno hrano in stanovanje: — Edino veljavno
vozne listke za te parnike, kakor tudi za vse proge amer. železnice pri

Ed. Tavčar-ju v Ljubljani Kolodvorska ul. 35 (nasproti obšernane go-
stine „Pri Starem Tišlerju“) — Izdaja vozni
listov tudi za proge: Baltimore, Filadelfija, Galveston, Kanada, Avstralija. Zabavna potovanja v Italij
Egipt, na severni tečajid.

Hraniln. kmečkih občin v Ljubljani

ima svoje prostore v hiši „Zadružne Zveze“, Dunajska cesta 38 nasproti
„Bavarskemu dvoru“ v bližini mitnice sprejema in obrestuje hranilne
vloge po

4 ¹/₂ ⁰/₀

Rentni davek plačuje iz svojega. Vložne knjižice drugih denarnih zavo-
dov sprejema kot gotov denar ter se obrestovanje ne prekine.

Oskrbi sama devinkulacije in vinkulacije. Zunanji vlagatelj so
za pošiljanje denarja na razpolago brezplačno položnice poštne hranil-
nice. Za varnost naloženega denarja jamči 21 kmečkih občin z vsem svo-
jim premoženjem in z vso davčno močjo. Hranilnica kmečkih občin v
Ljubljani je pupilarno varen zavod, v katerega nalagajo tudi c. kr.
sodišča denar mladoletnih.

Hranilnica kmečkih občin je regulativna hranilnica in je je poslo-
vanje pod nadzorstvom cesarskega komisarja kot zastopnika c. kr. de-
želne vlade v Ljubljani.

Daje posojila na zemljišča, občinam in korporacijam na amortizacijo
na vsak poljuben način, dalje na menice in vrednostne papirje. 471

St. 16.924.

Razglas.

2721

Z ozirom na vojne dogodke obstoja nevarnost, da se zaneso k nam koze. Cepljenje
proti kozam je najuspešnejše sredstvo, da se zavarujemo proti tej bolezni.

Javno, brezplačno cepljenje proti kozam pričelo se bode 12. septembra
1914 in vršilo vsak dan (tudi ob nedeljah) do 30. septembra 1914 v veliki dvo-
rni Mestnega doma in sicer za moške ob 12¹/₂ opoldne, za ženske in otroke
ob 3. uri popoldne.

Podpisani mestni magistrat nujno vabi vse one, ki še niso bili cepljeni, in vse
tiste, pri katerih je že poteklo 6 let po cepljenju, da se sedaj dajo cepiti, oziroma na
novo cepiti proti kozam.

Mestni magistrat ljubljanski,
dne 10. septembra 1914.

A. Hauptmann-a nasledniki
A. ZANKL sinovi
Ljubljana.

Tvornica kemičnih barv, lakov in firnežev

priporoča:

Oljnate
barve

Suhe
barve

Emajlne
barve

Fasadne
barve

Marijin trg št. 1.

priporoča:

vsa vrste: firnežev,
čopičev, lakov

Mavec
(Gips)

Olje za pode
in stroje

Karbolinej

Naslov zadostuje:

A. Zankl sinovi v Ljubljani.

Ceniki zastoni

213

Ceniki zastoni